

**Zavod za javno zdravlje
Ćuprija "Pomoravlje"
u Ćupriji**

**Centar za analizu, planiranje
i organizaciju zdravstvene zaštite
biostatistiku i informatiku u zdravstvu**

**ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA STANOVNIŠTVA
POMORAVSKOG OKRUGA
ZA 2024. GODINU SA POREĐENJEM ODREĐENIH
POKAZATELJA ZA ZADNJIH PET GODINA**

Ćuprija, 2025.

UVODNE NAPOMENE

Zdravlje i zdravstveno stanje stanovništva predstavljaju indikatore razvoja jednog društva i preduslov njegovog daljeg napretka. Procena zdravstvenog stanja stanovništva je sociomedicinska procedura za dobijanje objektivne slike zdravstvenog stanja celokupnog stanovništva ili pojedinih populacionih grupa na jednoj teritoriji. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva ima više ciljeva:

1. Daje sliku zdravstvenog stanja stanovništva u posmatranom periodu;
2. Omogućava vremensko praćenje zdravstvenog stanja i komparaciju;
3. Utvrđuje zdravstvene potrebe;
4. Stvara osnovu za planiranje mera zdravstvene zaštite;
5. Omogućava evaluaciju efekata postignutih primenom mera zdravstvene zaštite.

Merenje zdravstvenog stanja vrši se uz pomoć većeg broja indikatora i uz prisustvo više indirektnih podataka dobijamo globalnu sliku zdravstvenog stanja odabrane populacije. Za merenje se najčešće koriste klasični pokazatelji:

1. vitalno-demografski podaci,
2. pokazatelji morbiditeta i mortaliteta,
3. pokazatelji stanja čovekove okoline,
4. pokazatelji rada i korišćenja zdravstvene službe.

U analizi zdravstvenog stanja stanovništva Pomoravskog okruga za 2024.godinu, korišćeni su demografski podaci Republičkog zavoda za statistiku i podaci redovne zdravstvene statistike zdravstvenih ustanova Pomoravskog okruga koje prikuplja i obrađuje Zavod za javno zdravlje u Čupriji. Ocena stanja životne sredine izvršena je na osnovu analiza parametara koje Zavod redovno prati.

Analiza sadrži podatke za šest opština Pomoravskog okruga koji se odnose na osnovne podatke o okrugu, demografske, socioekonomske pokazatelje, morbiditet i mortalitet, neke podatke o životnoj sredini, imunizaciji stanovništva, kadrovima, radu i korišćenju primarne zdravstvene zaštite i stacionarnih zdravstvenih ustanova.

1.VITALNO-DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE POMORAVSKOG OKRUGA

1.1 Teritorija okruga, brojno stanje i gustina naseljenosti

Pomoravski okrug se prostire na površini od 2615 km² sa 190 naseljem, sa 178286 stanovnika po proceni Republičkog zavoda za statistiku za 2024. godinu i prosečnom gustom naseljenosti od 68,2 stanovnika po km².

Pomoravskom okrugu pripada šest opština Despotovac, Jagodina, Paraćin, Rekovac, Svilajnac i Čuprija. Najveću površinu ima opština Despotovac, a najveći broj stanovnika opština Jagodina, koja ima i najveći broj naselja, najveću gustinu naseljenosti i sedište je okruga.

Tabela br. 1 Opštine Pomoravskog okruga sa brojem naselja i gustom naseljenosti u 2024. god

R.b	Opštine	broj naselja	Procenjeni broj stanovnika	Površina u km ²	Prosečna gustina naseljenosti
1	Despotovac	17694	17694	623	28,4
2	Jagodina	63548	63548	470	135,2
3	Paraćin	44571	44571	542	82,2
4	Rekovac	7805	7805	366	21,3
5	Svilajnac	19837	19837	326	60,8
6	Čuprija	24831	24831	288	86,2
Pomoravski okrug		190	178286	2615	68,2

U periodu između dva popisa, 2022. i 2011. godine (tabela 2) stanovništvo Pomoravskog okruga smanjeno je za 32489 lica odnosno 15%. Dakle, na teritoriji okruga postoji tendencija depopulacije koja je najviše izražena u opštinama Rekovac gde je broj stanovnika između dva popisa smanjen za 27% i gde dominira staro stanovništvo, Despotovac za 21%, Čuprija 17,5%, Paraćin 16%, Svilajnac 14,5%, koje imaju veliku migraciju stanovništva u inostranstvo , dok se u Jagodini registruje najmanji pad broja stanovnika za 10% između dva popisa..

Procenjeni broj stanovnika u 2024. godini ukazuje na dalji pad broja stanovnika na celom području okruga za 0,02% u odnosu na popis 2022., a za 26,9% u odnosu na 2011. godinu.

Tabela br. 2 Broj stanovnika Pomoravskog okruga u 2024. god. u odnosu na popise iz 2022.god. i 2011.

red. br.	Opština	2011	2022	Index 22/11	2024	Index 24/22	Index 24/11
1	Despotovac	23191	18278	0,788	17694	0,968	0,763
2	Jagodina	71852	64644	0,900	63548	0,983	0,884
3	Paraćin	54242	45543	0,840	44571	0,979	0,822
4	Rekovac	11055	8116	0,734	7805	0,962	0,706
5	Svilajnac	23551	20141	0,855	19837	0,985	0,842
6	Čuprija	30645	25325	0,826	24831	0,980	0,810
Pomoravski okrug		214536	182047	0,849	178286	0,979	0,831

1.2 Struktura stanovništva

U strukturi stanovništva, prikazuje se i polna i starosna struktura stanovništva. Odnos broja muškaraca i žena određen je biološkim i socijalnim faktorima. Polna struktura nema direktnog značaja za zdravstveno stanje stanovništva, ali je značajna za izračunavanje nekih stopa i za određivanje specifičnog morbiditeta i mortaliteta. Ona zavisi od polne strukture živorođenih i umrlih, migracionih kretanja i dejstva izvesnih spoljnih faktora.

Tabela br. 3 Stanovništvo Pomoravskog okruga prema polu u 2024. godini prema proceni Zavoda za statistiku

Opština	Broj stanovnika	Broj muškaraca	%	Broj žena	%	Broj žena fertilnog perioda	% žena fertilnog perioda
Despotovac	17694	8741	49,40	8953	50,60	2999	33,50
Jagodina	63548	30850	48,55	32698	51,45	12909	39,48
Paraćin	44571	21576	48,41	22995	51,59	8826	38,38
Rekovac	7805	4006	51,33	3799	48,67	1159	30,51
Svilajnac	19837	9529	48,04	10308	51,96	3682	35,72
Čuprija	24831	12018	48,40	12813	51,60	4668	36,43
Pomoravski okrug	178286	86720	48,64	91566	51,36	34243	37,40

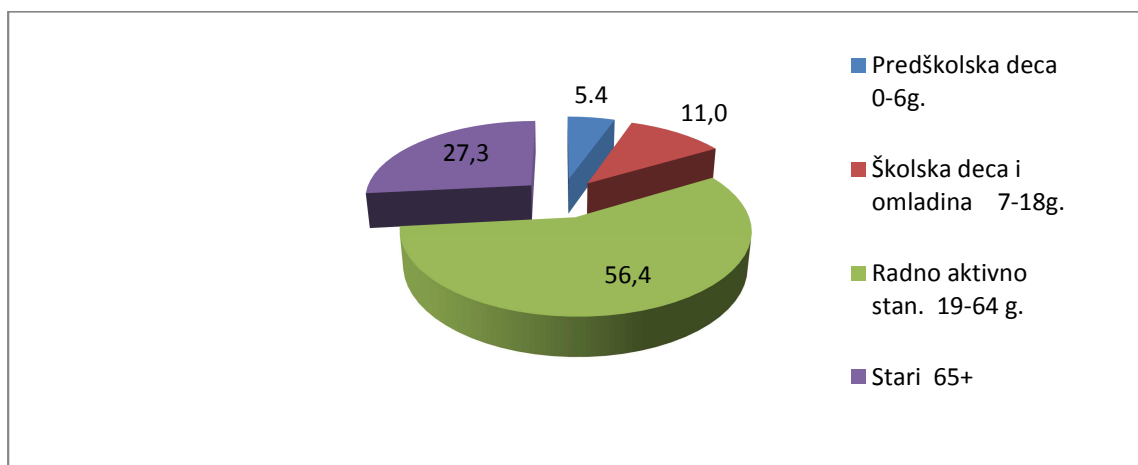
Iz tabele br. 3 se vidi da je udeo stanovnika ženskog pola nešto veći, 51,36% što je pokazatelj bolje socioekonomske razvijenosti i nivoa zdravstvene zaštite. Od ukupnog broja stanovništva ženskog pola 37,4% pripada ženama fertilnog perioda.

Na starosnu strukturu stanovništva utiče prirodno kretanje (rađanje i umiranje), ali i mehaničko kretanje stanovništva, migracije. Poznavanje starosne strukture stanovništva daje nam sliku starosti populacije u celini na osnovu koje se određuju prioritetni zdravstveni problemi i planira zdravstvena zaštita.

Tabela br. 4 Broj i procentualno učešće pojedinih kategorija stanovnika Pomoravskog okruga prema proceni Republičkog zavoda za statistiku 2024. godine

Br	Kategorije stanovništva	Opštine													
		Despotovac		Jagodina		Paraćin		Rekovac		Svilajnac		Ćuprija		Okrug	
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
1	Predškolska deca (0-6) g.	844	4,8	3694	5,8	2462	5,5	299	3,8	1003	5,1	1259	5,1	9561	5,4
2	Školska deca i omladina (7-18) g.	1653	9,3	7609	12,0	5128	11,5	616	7,9	2024	10,2	2565	10,3	19595	11,0
3	Radno aktivno stanovništvo (19-64) g.	9326	52,7	36713	57,8	25465	57,1	4072	52,2	10948	55,2	13986	56,3	100510	56,4
4	Starije grupacije stanovništva (65 i više) g.	5871	33,2	15532	24,4	11516	25,8	2818	36,1	5862	29,6	7021	28,3	48620	27,3
Ukupno:		17694	100	63548	100	44571	100	7805	100	19837	100	24831	100	178286	100

Grafikon br. 1 Procentualni udeo stanovništva po starosnoj strukturi

Iz navedenih podataka o starosnoj strukturi stanovništva može se uočiti da stanovništvo Pomoravskog okruga spada u **grupu vrlo starog stanovništva**, s obzirom da je udeo stanovnika starijih od 65 godina 27,3 %. Taj udeo je najmanji u opštini Jagodina 24,4%, a najveći u opštini Rekovac čak 36,1% i opštini Despotovac 33,2%. **Indeks starenja** je takođe visok 210,5 što pokazuje da postoji proces izraženog starenja stanovništva. Vrednost indeksa veća od 40 znači staro stanovništvo.

1.2 Vitalne karakteristike Pomoravskog okruga u 2024. godini

Stanovništvo, kao dinamična pojava se stalno menja, kreće. Prirodno kretanje stanovništva podrazumeva promene u ukupnom broju stanovnika kao posledica rađanja (natalitet) i umiranja (mortalitet). Broj rođenih je pozitivna, a broj umrlih negativna komponenta kretanja stanovništva.

Vitalni pokazatelji za 2024. godinu po opštinama i na nivou Pomoravskog okruga, kao i procena broja stanovnika, podaci su Zavoda za statistiku republike Srbije.

Tabela br. 5 Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u 2024. god.

R.B r.	OPŠTINE	Procenjeni br. stanovnika u 30.06.2024. god.	Živorodeni		UMRLI						stopa smrtnosti odojčadi	stopa prirodnog priraštaja	MRTVOROĐENI	
					ukupno		umrla odojčad		umrla deca					
			broj	stopa nataliteta	broj	stopa mortaliteta	broj	%	1 - 4 god.					
									broj	%				
1	DESPOTOVAC	17694	111	6.3	354	20.0	1	0.3		0.0	9.0	-13.7		0.0
2	JAGODINA	63548	507	8.0	1034	16.3	4	0.4		0.0	7.9	-8.3	4	7.9
3	PARAĆIN	44571	371	8.3	818	18.4	3	0.4		0.0	8.1	-10.0	4	10.8
4	REKOVAC	7805	43	5.5	215	27.5		0.0		0.0	0.0	-22.0	2	46.5
5	SVILAJNAC	19837	138	7.0	349	17.6	1	0.3		0.0	7.2	-10.6	1	7.2
6	ČUPRIJA	24831	172	6.9	519	20.9	3	0.6		0.0	17.4	-14.0	1	5.8
OKRUG		178286	1342	7.5	3289	18.4	12	0.4			8.9	-10.9	12	8.9

Broj živorođenih u Pomoravskom okrugu je u blagom porastu u odnosu na prethodnu godinu. Prema SZO, faza nepovoljnog nataliteta je stopa ispod 12%. U 2024. godini **stopa nataliteta** za okrug je 7,5 (prethodne godine 7,2) pri čemu je najniža u Rekovcu 5,5 a najviša u Jagodini 8,0.

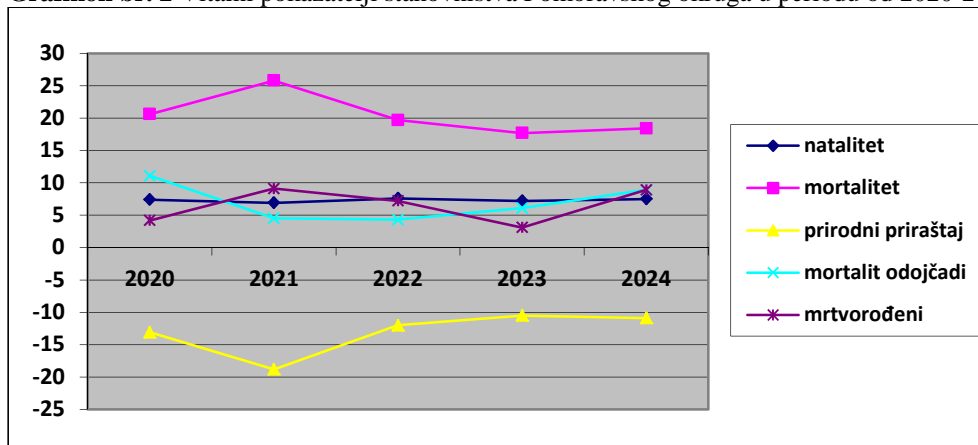
Mortalitet, umiranje, je negativna vitalna komponenta i od velikog je značaja u oceni zdravstvenog stanja stanovništva. Opšta stopa mortaliteta, odnosno ukupan broj umrlih u Pomoravskom okrugu je visok i u stalnom je porastu, vezano za sve izraženije starenje stanovništva. Prosečna stopa za okrug je ove godine nešto veća, 18,4 u odnosu na prethodnu godinu kada je bila 17,7. U ovoj godinu najvišu stopu ima opština Rekovac 27,5 i to je opština sa najstarijom populacijom.

Mortalitet odojčadi je jedan od najbitnijih indikatora socioekonomskih prilika i funkcionisanja zdravstvene zaštite žena i dece. Stope smrtnosti odojčadi su niske već duži vremenski period u okrugu, u 2024.godini je bilo 12 evidentiranih slučajeva sa stopom od 8,9, a tolerantna granica za Evropu je do 20.

Stopa mrtvorodenih odnosno mortinataliteta u okrugu je 8,9 što je više nego prethodne godine kada je bila 3,9 i spada u niske stope jer postoji odgovarajuća i dobro razvijena zdravstvena zaštita trudnica, dok se komplikovane trudnoće tretiraju u visoko specijalizovanim ustanovama tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite.

Prirodni priraštaj predstavlja razliku između apsolutnog broja živorođenih i umrlih na jednoj teritoriji. Izražava se stopom na 1000 stanovnika i za teritoriju okruga za 2024. godinu iznosi -10,9 pa se može govoriti o velikoj biološkoj regresiji stanovništva, jer još od sredine osamdesetih godina prirodni priraštaj ima negativnu vrednost.

Grafikon br. 2 Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u periodu od 2020-2024 (stope na 1000 stanovnika)

Posmatrajući petogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope nataliteta. Stope mortaliteta i mrtvorodenosti imale su najveće vrednosti u 2021. godini zbog velike smrtnosti od Kovida, poslednje dve godine mortalitet posle perioda opadanja ima približno istu vrednost, dok je stopa mrtvorodenosti u zadnjoj

godini porasla duplo. Mortalitet odojčadi je imao rastući trend do 2020. godine da bi posle naglo opao a u zadnjoj godini zabeležio blagi porast. Prirodni priraštaj opadao konstantno do 2021. godine da bi u onda porastao zbog pada stope mortaliteta.

2. MORTALITET I MORBIDITET U POMORAVSKOM OKRUGU U 2024. GODINI

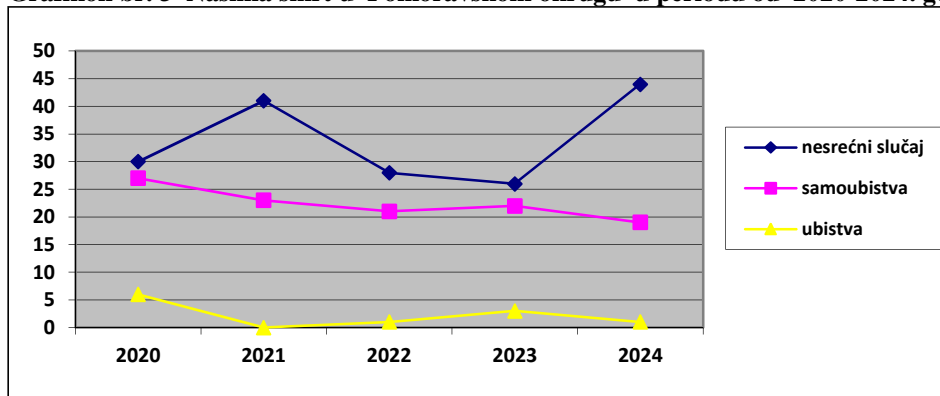
2.1. Mortalitet

Tabelom broj 6 prikazane su osnovne karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2024. godini. Prema prispelim potvrdama o smrti evidentirano je 3289 umrlih osoba na teritoriji okruga od čega je 2996 prirodnih smrti, 64 nasilnih smrti, a nepoznato je bilo 229 slučaja. Prosečna starost umrlih je 76,2 godine.

Tabela br. 6 Karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2024. godini

R.Br	Opština	prirodna smrt	nasilna smrt					neutvrđeno	prosečna starost umrlih
			svega	nesrećni slučaj	samoubistvo	ubistvo	ostalo		
1	Despotovac	350	4		4			0	77,2
2	Jagodina	971	13	7	6			50	75,6
3	Paracin	684	13	11	2			121	75,9
4	Rekovac	210	4	3	1			1	79,5
5	Svilajnac	324	4	3	1			21	76
6	Čuprija	457	26	20	5	1		36	75,6
Pomoravski okrug		2996	64	44	19	1	0	229	76,2

Grafikon br. 3 Nasilna smrt u Pomoravskom okrugu u periodu od 2020-2024. god.

Struktura umrlih prema uzroku smrti (po MKB-10 klasifikaciji) prikazana je tabelom br.7

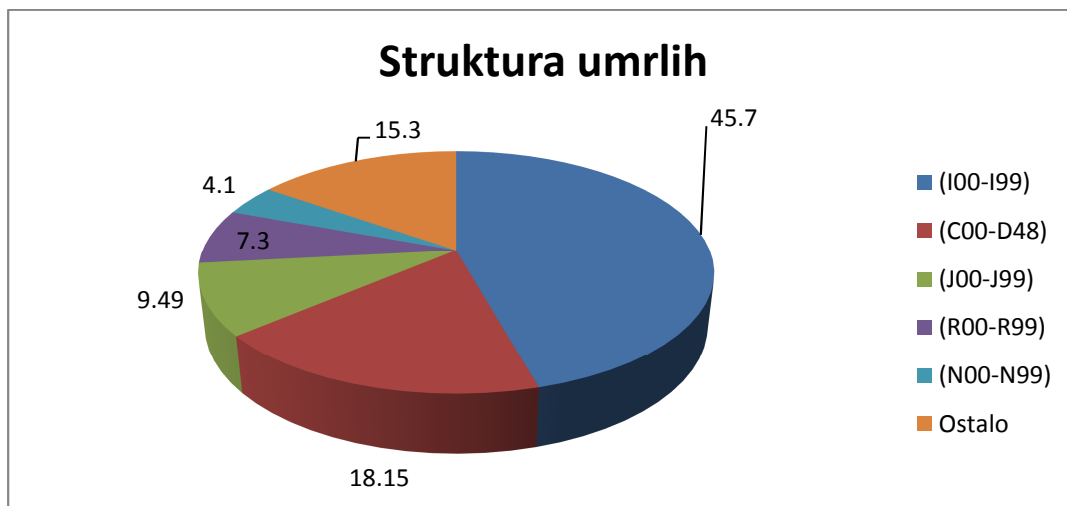
Tabela br. 7 Struktura umrlih u opštinama Pomoravskog okruga prema uzroku smrti za 2024. godinu

Grupa bolesti	DESPOTOVAC		JAGODINA		PARAĆIN		REKOVAC		SVILAJNAC		ĆUPRIJA		OKRUG	
	Br. umrlih	%	Br. umrlih	%	Br. umrlih	%	Br. umrlih	%	Br. umrlih	%	Br. umrlih	%	Br. umrlih	%
A00-B99	10	2,82	13	1,26	17	2,08	2	0,93	4	1,15	15	2,89	61	1,85
C00-D48	42	11,86	215	20,79	149	18,22	32	14,88	67	19,20	92	17,73	597	18,15
D50-D89			3	0,29	1	0,12					1	0,19	5	0,15
E00-E90	5	1,41	23	2,22	19	2,32	4	1,86	18	5,16	8	1,54	77	2,34
F00-F99	2	0,56	37	3,58	9	1,10			2	0,57	3	0,58	53	1,61
G00-H95	3	0,85	30	2,90	41	5,01	1	0,47	11	3,15	7	1,35	93	2,83
I00-I99	203	57,34	482	46,62	309	37,78	77	35,81	149	42,69	282	54,34	1502	45,67
J00-J99	35	9,89	73	7,06	57	6,97	69	32,09	46	13,18	32	6,17	312	9,49
K00-K93	12	3,39	34	3,29	23	2,81	9	4,19	11	3,15	19	3,66	108	3,28
L00-L99			1	0,10	2	0,24					1	0,19	4	0,12
M00-M99			1	0,10									1	0,03
N00-N99	19	5,37	42	4,06	40	4,89	8	3,72	12	3,44	14	2,70	135	4,10
O00-O99														
P00-P96			2	0,19	2	0,24			1	0,29	3	0,58	8	0,24
Q00-Q99	1	0,28	2	0,19									3	0,09
R00-R99	11	3,11	54	5,22	129	15,77	2	0,93	20	5,73	25	4,82	241	7,33
V01-Y89	9	2,54	19	1,84	19	2,32	8	3,72	6	1,72	15	2,89	76	2,31
U00-U89	2	0,56	3	0,29	1	0,12	3	1,40	2	0,57	2	0,39	13	0,40
UKUPNO	354	100,00	1034	100,00	818	100,00	215	100,00	349	100,00	519	100,00	3289	100,00

Vodeći uzroci smrti prema MKB-10 klasifikaciji su bolesti sistema za krvotok sa učešćem od 45,7% u ukupnom broju umrlih i stopom na 100.000 stanovnika od 842,4, na drugom mestu su tumori sa 18,15% umrlih sa stopom 334,8, na trećem mestu su bolesti sistema za disanje sa 9,5% i stopom 174,9. Na četvrtom mestu su nepoznati i nedovoljno definisani uzroci smrti 7,33% sa stopom 135,2. Bolesti mokraćno-polnog sistema su na petom mestu 4,1% i stopom 75,6.

Tabela br. 8 Najčešći uzroci smrti u Pomoravskom okrugu u 2024. godini

Redni broj	Grupa po MKB-10	Br.	%	Stopa na 100.000 stanovnika
1	IX Bolesti sistema za krvotok - (I00-I99)	1502	45,7	842,4
2	II Tumori (C00-D48)	597	18,15	334,8
3	X Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	312	9,49	174,9
4	XVIII Nepoznati uzroci smrti (R00-R99)	241	7,33	135,2
5	XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	135	4,10	75,7
6	Ukupno	3289	100	1844,7

2.2. Morbiditet

Morbiditet, oboljevanje, spada u najvažnije indikatore zdravstvenog stanja. Rutinska zdravstvena statistika obezbeđuje informacije o raširenosti pojedinih oboljenja, ali samo u delu stanovništva koji je koristio zdravstvenu zaštitu. To je takozvani registrovani morbiditet koji se može podeliti na vanbolnički i bolnički.

2.2.1 Vanbolnički morbiditet

Osnovne karakteristike vanbolničkog morbiditeta su prikazane kroz registrovana oboljenja u službama primarne zdravstvene zaštite i to službe za zdravstvenu zaštitu dece, školske dece i omladine, službe opšte medicine i službe medicine rada, iz izveštaja o radu navedenih službi.

U službama za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano je u 2024. godini 54683 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema za disanje sa učešćem 61,2 % u ukupnom morbiditetu, zarazne i parazitarne bolesti 5,2%, bolesti sistema za varenje 4,2%, bolesti uva i mastoidnog nastavka 3,9% i bolesti kože I potkožnog tkiva sa 3,7% .

Tabela br. 9 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zdravstvenu zaštitu dece na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	33453	61,2
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99	2833	5,2
VIII	Bolesti uva i mastoidnog nastavka	H60-H95	2314	4,2
XI	Bolesti sistema za varenje	K00-K93	2146	3,9
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L90	2048	3,7
I-XIX, XXII	Ukupno	A00 - T98, U04, U07	54683	100,0

U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano je u 2024. godini 53049 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema za disanje sa učešćem 60 % u ukupnom morbiditetu, povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora 4,9% , zarazne i parazitarne bolesti 3,9%, bolesti sistema za varenje 3,8% i bolesti kože i potkožnog tkiva sa 3,2% .

Tabela br.10 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zaštitu zdravlja školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	31068	58,6
VIII	Bolesti uva I mastoidnog nastavka	H60-H95	2245	4,2
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00 - B99	2179	4,1
XIX	Povrede trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	S00-T98	2158	4,1
XII	Bolesti kože I potkožnog tkiva	L00-L90	2038	3,8
I-XIX, XXII	Ukupno	A00 - T98, U04, U07	53049	100,0

U službama opšte medicine u domovima zdravlja Pomoravskog okruga registrovano je ukupno 230926 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema za disanje sa učešćem 18,4%, bolesti sistema krvotoka sa učešćem od 13,8%, bolesti mišićno-koštanog sistema 10,2%, bolesti mokraćno polnog sistema 8,8% i bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem ,ishrane i metabolizma 6,5% .

Tabela br.11 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama opšte medicine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	42519	18,4
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	31831	13,8
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sistema	M00-M99	23458	10,2
XIV	Bolesti mokraćno-polnog sistema	N00-N99	20398	8,8
IV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem,ishrane I metabolizma	E00-E90	15066	6,5
I-XIX, XXII	Ukupno	A00 - T98, U04, U07	230926	100,0

Radno aktivno stanovništvo Pomoravskog okruga najčešće je, prema izveštaju **službi medicine rada**, u 2024. godini bolovalo od bolesti sistema za disanje odnosno u 25,5% slučajeva od ukupno registrovanih 17348 oboljenja. Na drugom mestu su bolesti sistema krvotoka sa 14,4%, zatim bolesti mišićno koštanog sistema i vezivnog tkiva 11,9% , bolesti mokraćno polnog sistema 7,7% i bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem,ishrane i metabolizma 5,9% .

Tabela br. 12 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama medicine rada na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	4417	25,5
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	2496	14,4
XIII	Bolesti mišićno koštanog sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	2059	11,9
XIV	Bolesti mokraćno-polnog sistema	N00-N99	1339	7,7
IV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem,ishrane I metabolizma	E00-E90	1023	5,9
I-XIX, XXII	Ukupno	A00 - T98, U04, U07	17348	100,0

U službama za **zdravstvenu zaštitu žena** u 2024.god. najveći procenat poseta je bio zbog bolesti mokraćno polnog sistema 76,1%,tumora 7,8% , trudnoće I rađanja 5,0%.

Tabela br. 13 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini

Grupa	Morbiditetna lista (10 MBK)	Šifra	Br.	%
XIV	Bolesti mokraćno-polnog sistema	N00-N99	8877	76,1
II	Tumori	C00 - D48	913	7,8
XV	Trudnoća, rađanje i babinje	O00-O99	587	5,0
IV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem	E00-E90	219	1,9
III	Bolesti krvi i krvotvornih organa i poremećaji imuniteta	D50-D89	188	1,6
I-XIX, XXII	Ukupno	A00 - T98, U04, U07	11659	100,0

2.2.2.Morbiditet od zaraznih i hroničnih nezaraznih bolesti

Na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini je prijavljeno 669 slučajeva **zaraznih bolesti** sa incidencijom od 370,67 na 100.000 stanovnika. Stopa incidencije je u 2024. godini 8 puta niža od stope incidencije u 2023. godini (3053,91/100.000). Respiratorne zarazne bolesti su najčešće registrovane zarazne bolesti u 2024. godini, sa udelom od 91,93% .

U 2024. godini najveći broj prijavi na teritoriji okruga je prijava Kovida 19 kao i prethodnih četiri godine , na drugom mestu je Hepatitis viralis chon. C sa 14 slučajeva, Salmonellosis 13 slučajeva, 8 novozaraženih od Tuberculose plućne i td .

Tabela br. 15 Godišnji izveštaj o kretanju zaraznih bolesti za 2024. na teritoriji Pomoravskog okruga

Oboljenja	Ukupno	
	obolelo	umrlo
A02 Salmonellosis aliae	13	
A04.5 Campylobacteriosis	3	
A15.0 Tuberculosis pulmonum(uključuje A15(osim A15.4 i A15.6), A16.4, A16.7, A16.8 i A16.9	8	
Vanplućna tuberkuloza (uključuje: A15.4, A15.6, A16.5, A17.1, A17.8, A17.9 i A18.-)	3	
A37 Pertussis	5	
Infectio pneumococcica(uključuje A40.3, G00.1, J13)	1	
A51 Syphilis recens	3	
A53Syphilides aliae non specificatae	1	
A56 Morbi sexuales alie per Chlamydiam transmissa	1	
A92.3 Febris "West Nile"	2	
Hepatitis acuta B(uključuje B16, B17)	2	
Hepatitis viralis chronica B(uključuje B18.0, B18.1)	5	
B17.1 Hepatitis acuta C	1	
B18.2 Hepatis viralis chr.C	14	
B20 Morbus HIV cum morbus infectivis et parasitaris	3	1
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	1	
B51 Malarija cum Plasmodio vivaci	1	
B58 Toxoplasmosis	1	
J10 Influenza, virus identifikovan	6	1
U07.1 COVID-19, virus identifikovan	594	4
Z22.1 Kliconoša drugih crevnih zaraznih bolesti	3	
UKUPNO	669	6

U 2024. godini, na teritoriji Pomoravskog okruga, prijavljeno je 6 smrtnih ishoda od zaraznih bolesti od kojih se 4 (66,66%) odnosi na COVID-19. Stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u 2024. godini (3,32/100.000) je bila 8 puta niža od stope mortaliteta u 2023. godini (26,79/100.000).

Najviša uzrasno-specifična stopa mortaliteta u 2024. godini, registrovana je u uzrastu 70 i više godina (9,19/100.000), 3 slučaja.

Letalitet od zaraznih bolesti na teritoriji okruga iznosio je 0,90% (0,88% u 2023.godini).

U 2024. godini je prijaljeno 594 slučajeva COVID-19, sa stopom incidencije od 329,11/100.000, stopom mortaliteta 2,22/100.000 i letalitetom od 0,67%. Registrovano je 9 puta manje slučajeva nego 2023. godine. Prema teritorijalnoj distribuciji, najvišu stopu incidencije COVID-19, beležimo u opštini Despotovac (905,05/100.000), sledi opština Rekovac (777,23/100.000), zatim opština Svilajnac (659,34/100.000), dok je najniža stopa incidencije zabeležena u opštini Paraćin (44,30/100.000).

Najviša uzrasno-specifična stopa obolevanja od COVID-19 registrovana je u uzrastu od 70 i više godina (484,05/100.000), a zatim u uzrastu od 60 do 69 godina (423,31/100.000), a najniža u uzrastu od 5 do 9 godina, u kom nije registrovan nijedan slučaj COVID-19 .

Od **polno prenosivih bolesti** obolelo je ukupno 9 lica sa stopom incidence 4,99 /100000 ,a umrlo 1 lice od Morbus HIVa sa stopom 0,55/100000.

Tabela 1. Novooboleli i umrli od zaraznih bolesti koje se prenose polnim putem u periodu 1.1. -31.12.2024. godine

Infekcija ili bolest	Broj obolelih	Inc/100.000	Broj umrlih	Mt/100.000
<i>Syphilis</i>	4	2,22		
<i>Gonorrhoea</i>	0	0		
<i>Infectio sexualis chlamydialis</i>	1	0,55		
<i>Morbus HIV (klinicki AIDS)</i>	4	2,22	1	0,55
UKUPNO	9	4,99	1	0,55

U 2024. godini prijavljena su 4 slučaja sifilisa sa stopom incidencije od 2,22/100.000 (stopa incidencije u prethodnoj godini je iznosila 1,64/100.000). Tri slučaja su registrovana u dobnoj grupi od 20 do 29 godina, sa uzrasno-specifičnom stopom incidencije od 16,30/100.000 i 1 u dobnoj grupi od 30 do 39 godina sa uzrasno-specifičnom stopom incidencije od 4,95/100.000. Odnos muškaraca i žena iznosi 1:3.

Kao i prethodne godine u 2024. je registrovan 1 slučaj polne hlamidijaze sa stopom incidencije od 0,55/100.000. Slučaj je registrovan u uzrasnoj grupi od 30 do 39 godina sa uzrasno-specifičnom stopom incidencije od 4,95/100.000.

U 2024. godini, prijavljena su 4 slučaja sa dijagnostikovanom HIV infekcijom i stopom incidencije 2,22/100.000. Broj registrovanih slučajeva je manji u odnosu na 2023. godinu, kada je prijavljeno 5 slučajeva sa stopom incidencije 2,73 na 100.000. Slučajevi su registrovani u uzrasnim grupama od 30 do 39 godina (uzrasno-specifična stopa incidencije 14,85/100.000 i 40 do 49 godina (uzrasno-specifična stopa incidencije 4,17/100.000. Klinički AIDS sa smrtnim ishodom je dijagnostikovan kod 1 osobe sa stopom incidencije i stopom mortaliteta od 0,55 na 100.000. Imajući u vidu teritorijalnu distribuciju, tri registrovana slučaja su sa teritorije opštine Paraćin i 1 sa teritorije grada Jagodine. Osobe muškog pola čine 75% registrovanih. Način transmisije je utvrđen kod 3 osobe (heteroseksualni kontakt)

Od **virusnih hepatita** obolelo je 22 lica (15 muškaraca i 7 žena) a nije umrlo ni jedno lice . Najveći broj obolelih je u uzrasnoj grupi od 50-59 godina, 8 obolelih.

Tabela br. 19 Incidencija određenih virusnih Hepatitis-a B i C na teritoriji Pomoravskog okruga od 1.1. do 31.12.2024.-polna distribucija

	Оболели		Инц./100.000	
	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене
Hepatitis acuta B	2	0	2,28	0,00
Hepatitis acuta C	1	0	1,14	0,00
Hepatitis viralis chronica B	4	1	4,56	1,08
Hepatitis viralis chronica C	8	6	9,12	6,46
УКУПНО	15	7	17,11	7,54

Tabela br. 18 Uzrasno-specifična incidencija određenih virusnih Hepatitis-a B i C na teritoriji Pomoravskog okruga od 1.1. do 31.12.2024.

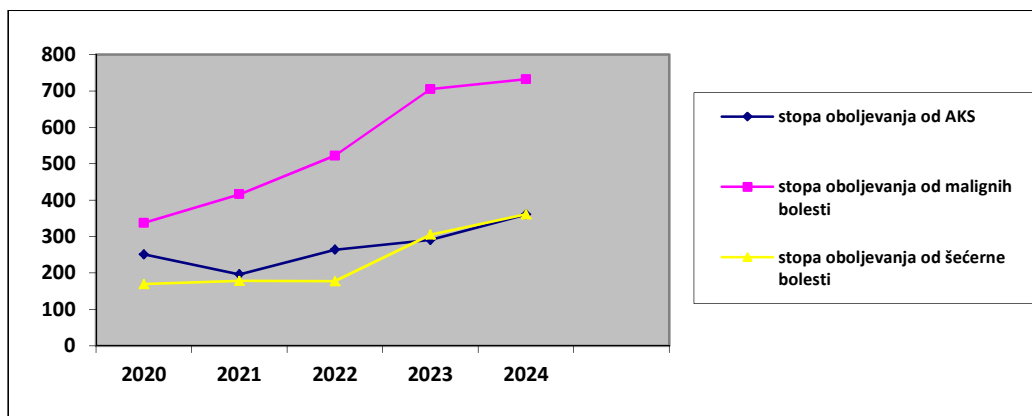
Узрасне групе	<i>Hepatitis virosa acuta B</i>		<i>Hepatitis virosa chr. B</i>		<i>Hepatitis virosa acuta C</i>		<i>Hepatitis virosa chr. C</i>	
	Број оболелх	Инц. /100.00	Број оболелих	Инц. /100.00	Број оболелих	Инц. /100.00	Број оболелих	Инц. /100.000
20 - 29								
30 - 39					1	4,95	2	9,90
40 - 49	1	4,17					5	20,86
50 - 59	1	4,09	4	16,35			3	12,26
60 и више			1	1,61			4	6,49
УКУПНО	2	1,11	5	2,77	1	0,55	14	7,76

Hronične nezarazne bolesti: bolesti srca i krvnih sudova, maligni tumori, šećerna bolest, opstruktivna bolest pluća, povrede i trovanja, poremećaji mentalnog zdravlja i druge, već decenijama dominiraju u našoj nacionalnoj patologiji. Bolesti srca, krvnih sudova i maligni tumori činili su preko polovine svih uzroka smrti tokom 2024. godine, oko 64%. Nešto manje od polovine svih smrtnih ishoda (45,6%) bilo je posledica umiranja od bolesti sistema krvotoka, a skoro svaka šesta umrla osoba bila je žrtva malignog tumora 18,2%.

Tabela br. 20 Broj оболелих i умрлих од водећих hronično nezaraznih bolesti u poslednjih 5 godina

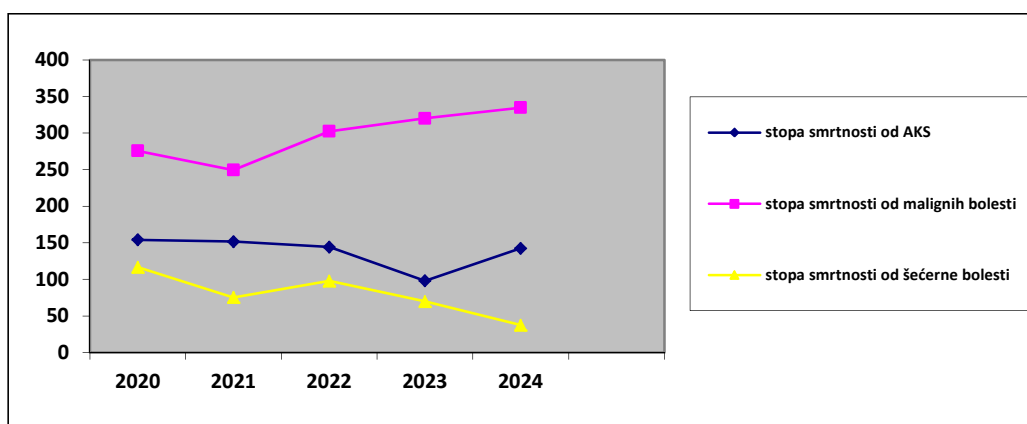
Godina	HRONIČNE NEZARAZNE BOLESTI											
	Akutni koronarni sindrom				Maligne bolesti				Dijabetes melitus			
	Оболели	Стопа	Умрли	Стопа	Оболели	Стопа	Умрли	Стопа	Оболели	Стопа	Умрли	Стопа
2020	489	251,2	300	154,1	645	337,2	537	275,8	330	169,5	227	116,6
2021	375	196,06	290	151,6	774	416,1	477	249,4	331	178	144	75,3
2022	483	264,06	264	144,3	955	522,1	553	302,3	324	177,1	179	97,9
2023	532	290,8	162	98,1	1290	705,3	548	303,6	558	305,1	116	69,8
2024	651	360,7	254	142,5	1322	732,5	597	334,8	659	361,1	67	37,5

Grafikon br. 8 Nestandardizovane Stope incidence vodećih hronično nezaraznih bolesti od 2020- 2024. na 100.000 stanovnika

Kao najteži oblik ishemijskih bolesti srca, **akutni koronarni sindrom (AKS)** vodeći je zdravstveni problem u razvijenim zemljama sveta, a poslednjih nekoliko decenija i zemljama u razvoju. Akutni koronarni sindrom uključuje akutni infarkt miokarda i nestabilnu anginu pectoris. Broj registrovanih novoobolelih od AKS na Pomoravskom okrugu u 2024. godini iznosi 651 sa nestandardizovanom stopom incidencije od 360,7 na 100.000 stanovnika. Ovo je povećanje u odnosu na prošlu godinu kada je stopa iznosila 290,8 na 100.000 stanovnika i može se objasniti redovnijim prijavljivanjem ovih oboljenja od strane lekara, kao i povećanjem broja registrovanih obolelih. Broj novoobolelih od akutnog infarkta miokarda je 458, što je malo povećanje u odnosu na prethodnu godinu kada je registrovano 414, dok je registrovani broj novoobolelih od nestabilne angine pectoris 193. Povećanje stope se ovde može objasniti povećanim brojem registrovanih slučajeva angine pectoris u odnosu na prošlu godinu kada ih je bilo 118. Broj novoobolelih muškog pola u 2024. je 392 i približan broju obolelih u istom periodu prethodne godine- 356, dok je broj registrovanih novoobolelih žena značajno povećan u odnosu na prethodnu godinu, 259 u odnosu na 176. Takođe je procenat obolavanja žena u odnosu na muškarce pomen sa 33,3% u 2023. na 40% u 2024. Godini. Najveća stopa novoobolelih se beleži kod starijih od 70 godina-1084,5 na 100.000 stanovnika i u uzrasnoj grupi 60-69 godina-518,9 na 100.000 stanovnika. Podaci dobijeni iz Izveštaja o umrloj osobi ePoS pokazuju da je u 2024. godini od ovog sindroma umrlo je 254 osoba što je za 92 više nego prethodne godine. Stopa smrtnosti u 2024. iznosila je 142,5 na 100.000 stanovnika što je znatno više nego prethodne godine. Među umrlima od AKS je nešto više muškaraca 143 ili 56%, a žena je 111.

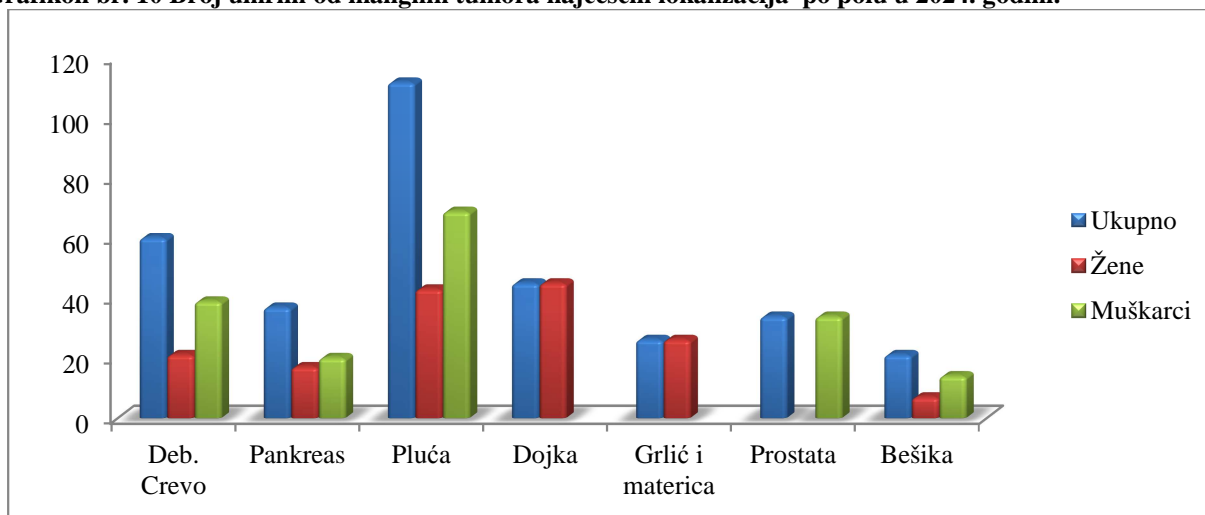
Grafikon br. 9 Nestandardizovane Stope smrtnosti vodećih hronično nezaraznih bolesti od 2020. do 2024. na 100.000 stanovnika

Epidemiološka situacija **malignih tumora** u našoj zemlji do nedavno je praćena samo na osnovu podataka o umiranju, iako je registar za rak ustanovljen još 1970. godine. Sa reorganizacijom populacionog registra za rak u centralnoj Srbiji od 1996. do danas stope obolavanja su se udvostručile. Na osnovu podataka registra za rak Pomoravskog okruga, u 2024. godini obolelo je 1322 osoba od malignih tumora sa nestandardizovanom stopom incidencije od 732,5 na 100.000 stanovnika. Ovo je malo povećanje u odnosu

na prethodnu godinu kada je stopa iznosila 705,3 na 100.000 stanovnika. Posmatrano u poslednjih pet godina svake godine se beleži povećanje stope obolevanja od malignih tumora koje se može objasniti boljim prijavljivanjem oboljenja od strane lekara kao i boljom dijagnostikom. Registrovan je veći broj obolelih kod osoba muškog pola 707 (53,5%) u odnosu na osobe ženskog pola 615 (46,5%), međutim i ovde imamo povećanje broja registrovanih novoobolelih osoba ženskog pola u odnosu na prethodnu godinu. Najviše stope obolevanja od malignih tumora u 2024. godini se beleže u opštini Čuprija (870,4 na 100.000) i gradu Jagodina (765,1 na 100.000), dok su najniže stope zabeležene u opštinama Rekovac (639,3 na 100.000) i Paraćin (668,9 na 100.000). Prema podacima dobijenim iz Izveštaja o umrloj osobi ePoS u 2024.god. ukupno je umrlo od tumora 597 osoba .Stopa smrtnosti za 2024.iznosila je 334,8 na 100.000 stanovnika (prethodne godine 303,6).

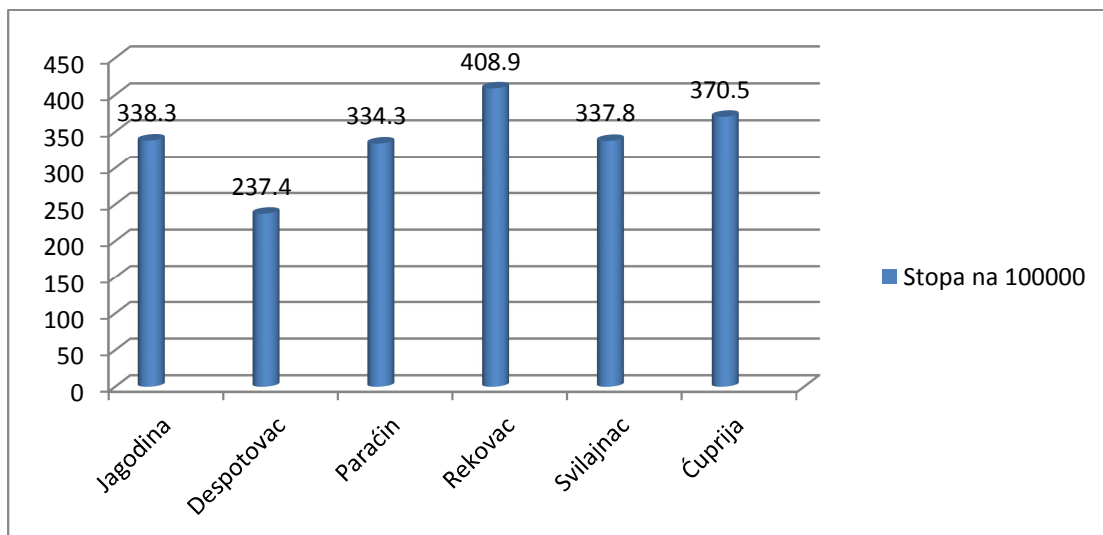
Grafikon br. 10 Broj umrlih od malignih tumora najčešćih lokalizacija po polu u 2024. godini.

Prema podacima dobijenim iz ePoS-a Izveštaj o umrloj osobi , na teritoriji Pomoravskog okruga muškarci su najviše umirali od raka bronha i pluća, raka debelog creva i rektuma ,raka prostate , pankreasa I mokraćne bešike. Kod žena, maligni tumor sa smrtnim ishodom najčešće je bio lokalizovan na dojci, plućima , grliću materice, debelom crevu i rektumu I pankreasu.

Među opštinama Pomoravskog okruga, najveću stopu smrtnosti od malignih bolesti u 2024. godini imali su Rekovac i Čuprija, a najmanju Despotovac .

Grafikon br. 11 Stope mortaliteta od malignih bolesti po opštinama Pomoravskog okruga u 2024.godini.

Šećerna bolest jedna je od najčešćih nezaraznih bolesti. Broj obolelih od šećerne bolesti već duži niz godina raste i poprima razmere globalne epidemije sa procenom da u Srbiji od dijabetesa boluje oko 600.000 osoba ili 8,1% populacije. Dijabetes tipa 2 čini 95% svih slučajeva.

Prema podacima registra za dijabetes na Pomoravskom okrugu u 2024. godini registrovano je **659 novoobolelih** od šećerne bolesti sa nestandardizovanom stopom incidencije od 361,1 na 100.000 stanovnika. Najveći broj novoobolelih je sa dijagnozom *Dijabetes melitusa tipa 2* (99,2%), troje je registrovanih sa dijagnozom *Dijabetes melitusa tipa 1* (0,5%) i dve žene sa dijagnozom *Gestacionog dijabetesa* (0,3%). Ovo je povećanje broja registrovanih u odnosu na prethodnu godinu i može se objasniti ažurnijim prijavljivanjem hroničnih nezaraznih oboljenja od strane lekara. Najviša stopa novoobolelih od DM2 registrovana je u uzrasnoj grupi od starijih od 70 godina (765,9 na 100.000 stanovnika), zatim u uzrasnoj grupi od 60-69 godina (706,7 na 100.000 stanovnika) i u uzrasnoj grupi od 50-59 godina (515,1 na 100.000 stanovnika). U svim prikazanim uzrasnim grupama postoji povećanje stope obolevanja u odnosu na prethodnu godinu. Distribucija dijabetesa melitusa tipa 2 prema polu je izmenjena u odnosu na prethodnu godinu sa 336 (51,3%) obolelih osoba muškog pola u odnosu na 318 (48,6%) osoba ženskog pola. Sa druge strane u polnoj distribuciji dijabetes mellitusa tipa 1 preovlađuju novooboleli muškog pola (66,6%) u odnosu na ženski pol (33,3%). Svi novooboleli od dijabetes melitusa tipa 1 registrovani su u opštini Paraćin. Registrovane su dve novoobolele žene sa gestacionim tipom dijabetesa, jedna iz grada Jagodina i jedna iz opštine Paraćin. Najviša stopa obolevanja od dijabetes melitusa tipa 2 u 2024. godini se beleži u opštini Čuprija (441,2 na 100.000) i gradu Jagodina (430,1 na 100.000), dok se najmanje stope obolevanja beleže u opštinama Paraćin (241,4 na 100.000) i Rekovac (325,9 na 100.000).

Danas u svetu od dijabetesa boluje približno 422 miliona ljudi, a Svetska zdravstvena organizacija i Međunarodne federacije za dijabetes procenjuju da će broj obolelih od dijabetesa do 2030. godine biti čak 552 miliona. Iako se najviše incidencije registruju u razvijenim zemljama, najveći porast obolelih očekuje se u zemljama u razvoju..

Na teritoriji Pomoravskog okruga postoji trend blagog pada broja umrlih u poslednjih pet godina. Prema podacima dobijenim iz Izveštaja o umrloj osobi ePoS u 2024.god. ukupno je umrlo od posledica šećerne bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga **67** osoba sa stopom smrtnosti 37,5 na 100.000 stanovnika. Ovaj podatak treba uzeti sa rezervom zbog različitog pristupa šifriranju uzroka smrti od strane lekara.

Podatke o novoobolelima od HNB takođe treba uzeti sa rezervom, jer je kvalitet dobijenih podataka uvek diskutabilan i zavisi od revnosti i ažurnosti lekara koji prijavljuju novootkriven slučajeva.

3.2.3. Bolnički morbiditet

Tabelama br. 18 i 19 prikazan je bolnički morbiditet na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini. Posmatrajući strukturu lečenih prema grupi bolesti najveći procenat bolesnika lečen je od tumora 13,6% ,bolesti sistema krvotoka sa 10,6%, bolesti sistema za varenje 10,8%, bolestima mokraćno-polnog sistema i bolesti organa za disanje 9,3%.

Tabela br. 18 Struktura bolesnika i bolničkih dana (brojčana i procentualna) prema grupama bolesti u bolnicama Pomorskog okruga u 2024. godini

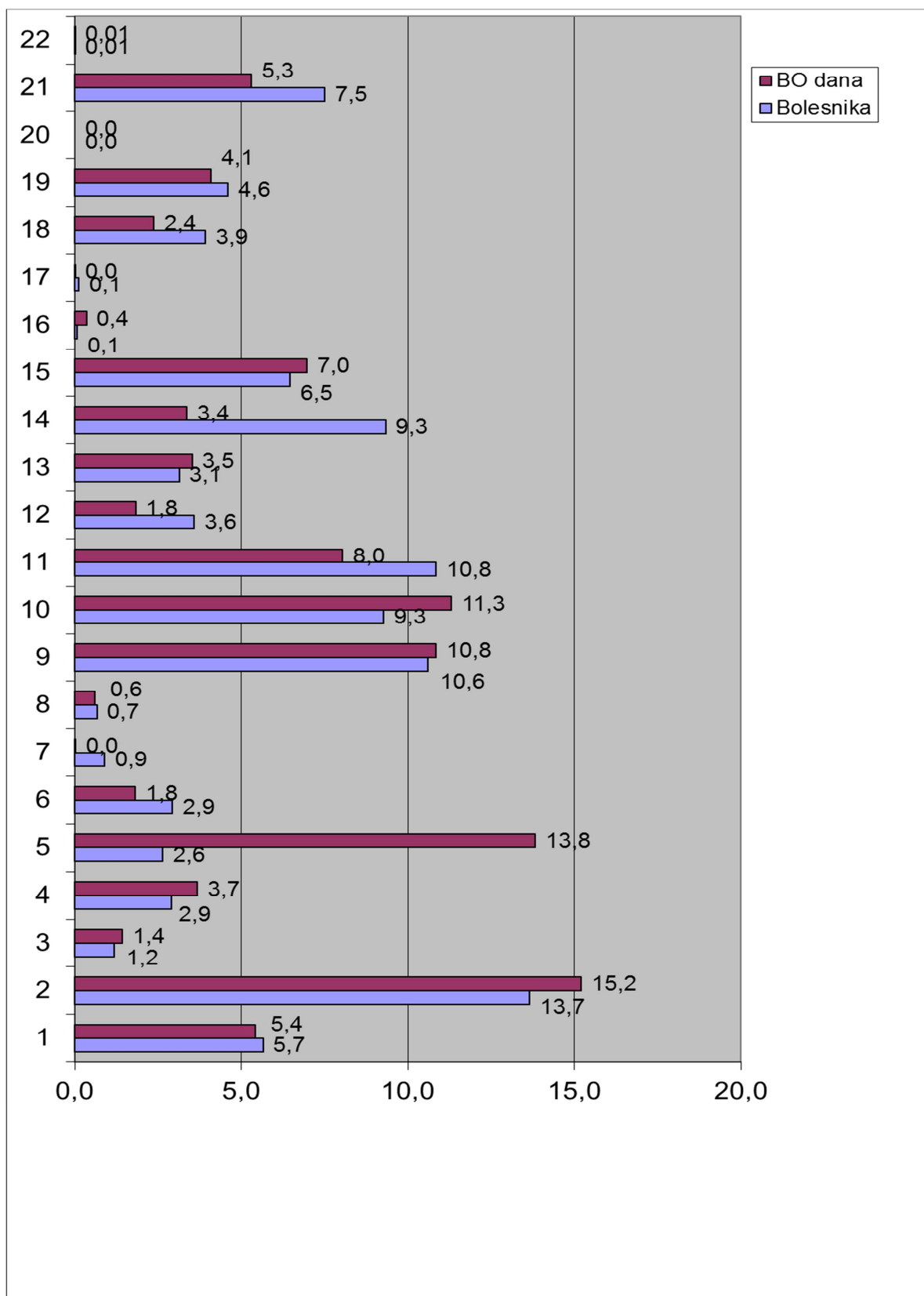
Grupa bolesti		ČUPRIJA		JAGODINA		PARAČIN		DESPOTOVAC		SVILAJNAC		OKRUG	
		Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana	Bolesnika	BO dana
I	broj	518	3270	201	991	725	1770	4	37	4	38	1452	6106
A00-B99	%	4,5	15,4	2,7	2,1	11,1	4,4	2,6	1,6	1,6	1,7	5,7	5,4
II *	broj	223	2208	317	3792	220	2416	16	173	25	375	801	8964
C00-C97	%	1,9	10,4	4,3	8,2	3,4	6,0	10,3	7,5	9,9	17,1	3,1	8,0
II **	broj	514	858	169	481	150	337	0		0		833	1676
D10-D36	%	4,5	4,0	2,3	1,0	2,3	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	1,5
II ***	broj	1456	5037	348	1122	66	267	2	15	3	24	1875	6465
D37-D48	%	12,7	23,7	4,8	2,4	1,0	0,7	1,3	0,6	1,2	1,1	7,3	5,7
III	broj	83	514	96	398	109	522	8	95	10	88	306	1617
D50-D89	%	0,7	2,4	1,3	0,9	1,7	1,3	5,1	4,1	4,0	4,0	1,2	1,4
IV	broj	458	2257	206	1125	49	307	11	149	23	298	747	4136
E00-E90	%	4,0	10,6	2,8	2,4	0,8	0,8	7,1	6,4	9,1	13,6	2,9	3,7
V	broj	315	7147	200	6458	151	1856	0		10	103	676	15564
F00-F99	%	2,8	33,6	2,7	14,0	2,3	4,6	0,0	0,0	4,0	4,7	2,6	13,8
VI	broj	438		194	1190	103	653	9	147	7	50	751	2040
G00-G99	%	3,8	0,0	2,6	2,6	1,6	1,6	5,8	6,4	2,8	2,3	2,9	1,8
VII	broj	223		2	19	4	4	0		2	7	231	30
H00-H59	%	1,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,3	0,9	0,0
VIII	broj	51		102	609	14	37	2	15	2	10	171	671
H60-H95	%	0,4	0,0	1,4	1,3	0,2	0,1	1,3	0,6	0,8	0,5	0,7	0,6
IX	broj	1173		1091	7275	396	4256	23	368	41	307	2724	12206
I00-I99	%	10,2	0,0	14,9	15,7	6,1	10,5	14,7	15,9	16,2	14,0	10,6	10,8
X	broj	733		648	5004	932	7136	26	271	42	317	2381	12728
J00-J99	%	6,4	0,0	8,8	10,8	14,3	17,6	16,7	11,7	16,6	14,5	9,3	11,3
XI	broj	988		925	4930	868	4065	1	36	5	13	2787	9044
K00-K93	%	8,6	0,0	12,6	10,7	13,3	10,0	0,6	1,6	2,0	0,6	10,8	8,0
XII	broj	497		214	940	197	1001	7	92	8	27	923	2060
L00-L99	%	4,3	0,0	2,9	2,0	3,0	2,5	4,5	4,0	3,2	1,2	3,6	1,8
XIII	broj	280		395	3038	113	658	10	225	8	42	806	3963
M00-M99	%	2,4	0,0	5,4	6,6	1,7	1,6	6,4	9,7	3,2	1,9	3,1	3,5
XIV	broj	1337		462	1427	548	1863	21	323	29	167	2397	3780
N00-N99	%	11,7	0,0	6,3	3,1	8,4	4,6	13,5	14,0	11,5	7,6	9,3	3,4
XV	broj	197		689	3019	775	4835	0		0		1661	7854
O00-O99	%	1,7	0,0	9,4	6,5	11,9	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0	6,5	7,0
XVI	broj	7		9	76	5	320	0		0		21	396
P00-P96	%	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4
XVII	broj	29		2	11	2	2	0		0		33	13
Q00-Q99	%	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
XVIII	broj	219		259	1341	511	1178	7	131	12	32	1008	2682
R00-R99	%	1,9	0,0	3,5	2,9	7,8	2,9	4,5	5,7	4,7	1,5	3,9	2,4
XIX	broj	726		123	988	308	3154	7	198	19	274	1183	4614
S00-T98	%	6,3	0,0	1,7	2,1	4,7	7,8	4,5	8,6	7,5	12,5	4,6	4,1
XX	broj	0		0		0		0		0		0	0
V01-Y98	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
XXI	broj	987		671	2033	264	3876	2	36	3	19	1927	5964
Z00-Z99	%	8,6	0,0	9,2	4,4	4,1	9,6	1,3	1,6	1,2	0,9	7,5	5,3
XXII	broj	0		2	7	0		1	7	0		3	14
U04-U11	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	broj	11452	21291	7323	46267	6510	40513	156	2311	253	2191	25694	112573
УКУПНО	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* II grupa – tumori – podjeljena je na tri podgrupe: zloćudni tumori (C00 – C97)

** doboćudni tumori (D10 – D36)

*** tumori nepoznate etiologije (D37 – D48)

Grafikon br. 12 Procentualna struktura bolesnika i bolničkih dana prema grupama bolesti po MKB X u bolnicama Pomoravskog okruga u 2024.godini

Posmatrajući strukturu lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti može se uočiti da je grupa predškolske dece u najvećem procentu bolnički lečena od zaraznih i parazitaranih bolesti (A00-B99) 31,99%, a zatim bolesti organa za disanje (J00-J99) 26,1% . Školska deca i omladina su najčešće lečena od zaraznih i parazitaranih bolesti 20,1% i bolesti organa za varenje 16,4%, dok je mlađe radno aktivno stanovništvo od 19-44 godina najčešće u bolnicama boravilo zbog trudnoće i rađanja 32,4% i mokraćno polnih bolesti 11,1%. Stanovništvo u uzrastu od 45-64 godina u bolnici je bilo najčešće zbog tumora 17,2%, bolesti srca i krvnih sudova 12,12% , mokraćno polnih bolesti 12,35% i bolesti organa za varenje 11,5 % , dok je populacija preko 65 godina starosti u 19,1% slučajeva bolnički lečena od bolesti kardiovaskularnog sistema ,17,2% od tumora i 9,88% od bolesti organa za varenje.

Tabela br. 19 Struktura lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti u 2024. godini u bolnicama Pomoravskog okruga

ГРУПА БОЛЕСТИ		БОЛЕСНИЦИ									
		0 до 06		07 до 18		19 до 44		45 до 64		преко 65	
		Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I	A00 - B99	625	31,99	495	20,10	78	1,58	64	1,04	175	1,72
II	C00 – C97		0,00	1	0,04	37	0,75	238	3,87	497	4,88
	D10 – D36	1	0,05	49	1,99	314	6,35	285	4,64	175	1,72
	D37 – D48	3	0,15	24	0,97	220	4,45	533	8,67	1089	10,70
III	D50 – D89	10	0,51	6	0,24	35	0,71	70	1,14	178	1,75
IV	E00 - E90	22	1,13	100	4,06	75	1,52	201	3,27	341	3,35
V	F00 – F99	1	0,05	33	1,34	209	4,22	292	4,75	142	1,39
VI	G00 – G99	10	0,51	43	1,75	119	2,41	224	3,65	347	3,41
VII	H00 – H59	2	0,10	3	0,12	17	0,34	57	0,93	152	1,49
VIII	H60 – H95	85	4,35	29	1,18	16	0,32	20	0,33	21	0,21
IX	I00 – I99	10	0,51	95	3,86	147	2,97	745	12,12	1947	19,13
X	J00 – J99	510	26,10	356	14,45	213	4,31	426	6,93	855	8,40
XI	K00 – K93	267	13,66	403	16,36	385	7,78	705	11,47	1006	9,88
XII	L00 – L99	30	1,54	88	3,57	234	4,73	257	4,18	308	3,03
XIII	M00–M99	5	0,26	29	1,18	71	1,44	315	5,13	379	3,72
XIV	N00 – N99	40	2,05	100	4,06	551	11,14	759	12,35	903	8,87
XV	O00 – O99	0	0,00	37	1,50	1602	32,38	10	0,16	1	0,01
XVI	P00 – P96	14	0,72	1	0,04	1	0,02		0,00		0,00
XVII	Q00–Q99	8	0,41	20	0,81	2	0,04		0,00	1	0,01
XVIII	R00 – R99	243	12,44	373	15,14	62	1,25	108	1,76	220	2,16
XIX	S00 – T98	52	2,66	101	4,10	224	4,53	271	4,41	520	5,11
XX	V01 – Y98		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
XXI	Z00 – Z99	15	0,77	76	3,09	335	6,77	565	9,19	922	9,06
XXII	U04–U11	1	0,05	1	0,04		0,00		0,00	1	0,01
УКУПНО		1954	100,00	2463	100,00	4947	100,00	6145	100,00	10180	100,00

4. ŽIVOTNA SREDINA

Prikaz podataka o stanju životne sredine odnosi se na snabdevanje stanovništva i ispitivanje higijenske ispravnosti vode za piće, zdravstvenu ispravnost namirnica, kvalitet voda iz javnih bazena i kvalitet vazduha.

Svi gradski i seoski vodovodi na teritoriji Pomoravskog okruga su pod stalnim nadzorom i kontrolom Zavoda za javno zdravlje Čuprija. To podrazumeva uzorkovanje, analizu (hemijsku i bakteriološku), stalan higijensko-sanitarni nadzor sa lokalnom sanitarnom inspekcijom. Stanovnici okruga snabdevaju se vodom iz 6 gradskih vodovoda odnosno izvorišta I seoskih vodovoda kojih ima 8 koji se redovno ispituju na higijensku ispravnost. Dezinfekcija i ispitivanje higijenske ispravnosti vrši se redovno.

U 2024. godini uzeto je ukupno 1913 uzoraka vode iz gradskih vodovoda za bakteriološki pregled od kojih je 25 uzorka ili 1.31 % bilo neispravno. Za fizičko hemijski pregled je uzeto 1913 uzoraka voda, a 60 ili 3.14 % je bilo neispravno. Uzročnici bakteriološke neispravnosti su bile ukupne koliformne bakterije, Pseudomonas aer. Streptococcus fecalis, ABM a hemijske, povećana mutnoća, Fe, Mn.

Tabela br. 20 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz gradskih vodovoda u 2024.god.

Redni broj	VODOVOD	BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO -HEMIJSKI PREGLED			
		Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
			Broj	%			Broj	%	
1	ČUPRIJA	215	2	0,93	e.colli.uk.kolif., strep.fek.pseudo.aer	215	36	16,74	mutnoća
2	JAGODINA	707	22	6,00	AMB,e.colli.uk.kolif., strep.fek.pseudo.aer	707	12	1,70	mutnoća
3	PARAĆIN	632	0	0,00	0	632	2	0,32	mutnoća
4	SVILAJNAC	224	0	0,00	0	224	0	0,00	0
5	DESPOTOVAC	96	0	0,00		96	0	0,00	0
6	REKOVAC	39	1	2,56	uk.kolif.	39	10	25,64	mutnoća,Fe, Mn
UKUPNO :		1913	25	1,31	Amb,uk.kolif.e.coli,streptoko ke fek.pseudo.aer.	1913	60	3,14	mutnoća,Fe,Mn

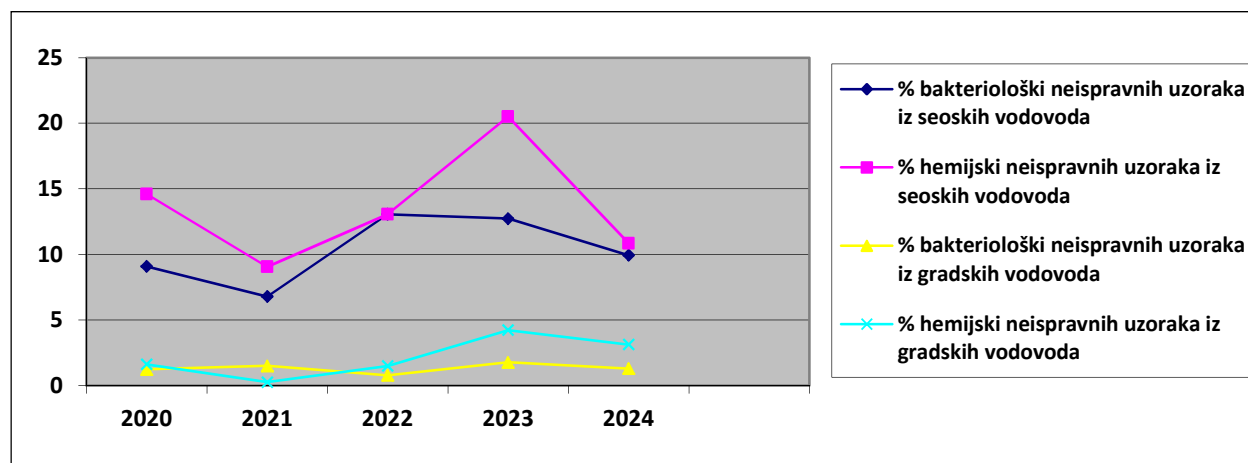
Na teritoriji Pomoravskog okruga postoji 8 registrovanih seoskih vodovoda. Tokom 2024. godine iz ovih vodovoda je uzeto 322 uzorka vode radi ispitivanja higijenske ispravnosti od kojih je 9,94 % bilo bakteriološki a 10,86% hemijski neispravno. Uzročnici bakteriološke neispravnosti su bile AMB, streptokoke fek. ukupne koliformne, kolif. fekalne bakterije pseudomonas aerug., a hemijske povećana mutnoca, mangan i gvožđe. Seoski vodovod RMU Rembas nije u funkciji

Tabela br. 21 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz seoskih vodovoda u 2024. godini

R.br.	OPŠTINA	BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO-HEMIJSKI PREGLED			
		Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
			Broj	%			Broj	%	
1	ČUPRIJA	84	10	11,90	uk.kolif.kolif. Fek.por.strep.fek.por	84	16	19,05	mutnoća, nitrati,
2	JAGODINA	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
3	PARAĆIN	166	10	6,02	uk.kolif. kolif.fek.por.streptok. fek.por,pseudomonas aer.	166	0	0,00	
4	SVILAJNAC	48	7	14,58	kolif.fek.por.streptokoke fek.por,pseudomonas aer.	48	19	39,50	mutnoća, nitriti, Fe, Mn
5	DESPOTOVAC	24	5	20,83	AMB,uk.kolif. kolif.fek.por.	24	0	0,00	0
6	REKOVAC	----	----	0,00		----	----	----	----
UKUPNO :		322	32	9,94	AMB, uk.kolif. kolif.fek.por .streptokoke fek.por, pseudomonas a.	322	35	10,86	mutnoća,nitrati, nitriti, Fe, Mn

U navedenom periodu, fizičko-hemijska neispravnost kontrolisanih uzoraka vode za piće u seoskim I gradskim vodovodima ima trend rasta. U 2024. Godini beleži se nešto manji procenat neispravnih uzoraka u seoskim vodovodima kako mikrobiološki tako i hemijski.

Grafikon br. 14 % neispravnih uzoraka vode za piće iz gradskih i seoskih vodovoda

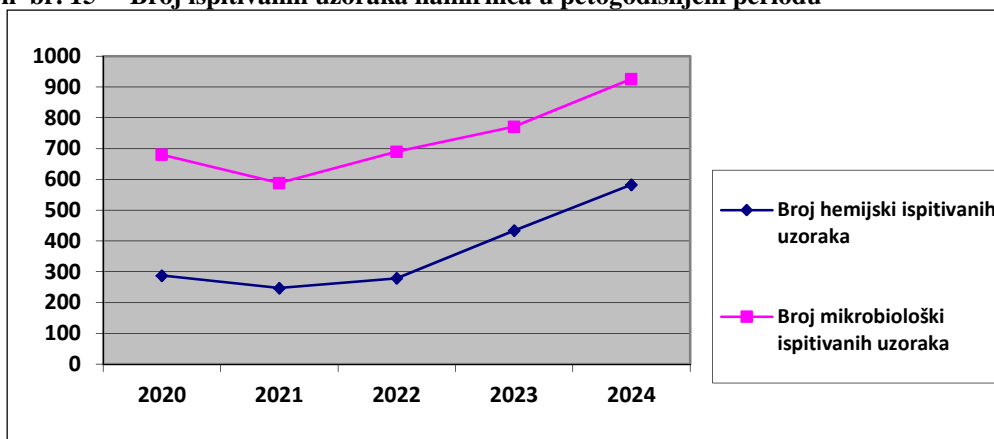

U Zavodu za javno zdravlje u Čupriji se, u skladu sa Zakonom o **bezbednosti hrane** („Sl. glasnik RS”, br. 17/2019), tokom 2024. godine kontinuirano ispitivala zdravstvena bezbednost/ispravnost 18 grupa namirnica. Na mikrobiološku ispravnost ispitano je 926 uzorka, a na fizičko- hemijsku 583.

Tabela br. 22 Vrsta i broj ispitivanih namirnica na mikrobiološku i hemijsku ispravnost u 2024. godini

Redni br.	Grupa namirnica	Mikrobiološka analiza	Hemijska analiza
1.	Mleko i mlečni proizvodi	24	0
2.	Meso i proizvodi od mesa	29	0
3.	Jaja	0	0
4.	Žitarice i brašno	3	3
5.	Hleb, testenine	12	172
6.	Kolači i bombone	64	3
7.	Šećer, čokolada	7	0
8.	Voće	0	5
9.	Povrće	1	2
10.	Aditivi i začini	1	22
11.	Kafa	1	5
12.	Sladoled	35	0
13.	Bezalkoholna pića	47	14
14.	Predmeti opšte upotrebe	36	117
15.	Gotova jela	263	6
16.	Pesticidi	0	234
17.	Med	3	0
18.	Ostalo	400	0
19.	Ukupno	926	583

Grafikon br. 15 Broj ispitivanih uzoraka namirnica u petogodišnjem periodu

Za vreme epidemije Covid 19, tokom 2020. i 2021. godine došlo je do naglog pada broja ispitivanih uzoraka da bi od 2022.došlo do konstantnog porasta broja uzoraka u svakoj godini.

Bazeni za kupanje i rekreaciju su kontrolisani u letnjoj sezoni najčešće po zahtevu vlasnika, a manji broj i po zahtevu inspekcijских organa. Broj uzetih uzoraka je 157 što je relativno mali broj za praćenje ispravnosti vode u bazenima. Neophodno je vlasnike bazena obavezati da ispravnost vode kontrolišu više puta u toku sezone kupanja.

Prva verzija Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti bazenskih voda , propisivala je veći broj uzoraka ,odnosno češće ispitivanje higijenske ispravnosti vode bazena. Izmjena Pravilnika koje su usledile ,propisale su minimalni broj uzoraka vode za kupanje i velika većina vlasnika se toga pridržavala.

Tabela br. 23 Rezultati fizičko- hemijskog i mikrobiološkog ispitivanja vode iz javnih bazena na teritoriji Pomoravskog okruga

Godina	Ukupan broj uzoraka	Neispravni uzorci			
		Mikrobiološki	%	Fiz.-hemijski	%
2019	94	7	7,4	21	22,3
2020	80	2	2,5	3	3,7
2021	107	1	1,07	3	2,60
2022	98	2	2,04	2	2,04
2023	157	2	1,27	9	5,7
2024	202	9	4,45	9	4,45

Najčešći uzroci mikrobiološke neispravnosti u 2024.godini su Aerobne mezofilne bakterije ,ukupne koliformne bak. I pseudomonas aeruginosa.

ISPITIVANJE KVALITETA VAZDUHA NA TERITORIJI POMORAVSKOG OKRUGA U PERIODU 2020.-2024.g.

Zavod za javno zdravlje Čuprija „Pomoravlje“ u Čupriji vrši monitoring kvaliteta vazduha u okviru državne mreže za kontrolu kvaliteta vazduha.

Sistematski monitoring se vrši na osnovu Uredbe o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha („Sl.gl. RS”, broj 11/10, 75/10 i 63/13).

Merenja se vrše svakodnevno na mernim mestima utvrđena Uredbom o utvrđivanju programa kontrole kvaliteta vazduha u državnoj mreži („Sl. Glasnik RS“, broj 58/11).

Zavod za javno zdravlje Čuprija „Pomoravlje“ u Čupriji, vrši merenja koncentracija zagađujućih materija, na sledećim mernim mestima:

-sumpordioksid (SO_2), azotdioksid (NO_2) i čađ u Čupriji na jednom mernom mestu u Zavodu za javno zdravlje Čuprija „Pomoravlje“ u Čupriji, ul. M. Novakovića br.78 i Jagodini na jednom mernom mestu ul. Kralja Petra I br.6.

-ukupne taložne materije (sa analizom teških metala: olovo (Pb), kadmijum (Cd), cink (Zn)) u Čupriji na jednom mernom mestu u Zavodu za javno zdravlje Čuprija „Pomoravlje“ u Čupriji ul. M. Novakovića br.78 i na jednom mernom mestu u Jagodini Opština, ul. Kralja Petra I br.6..

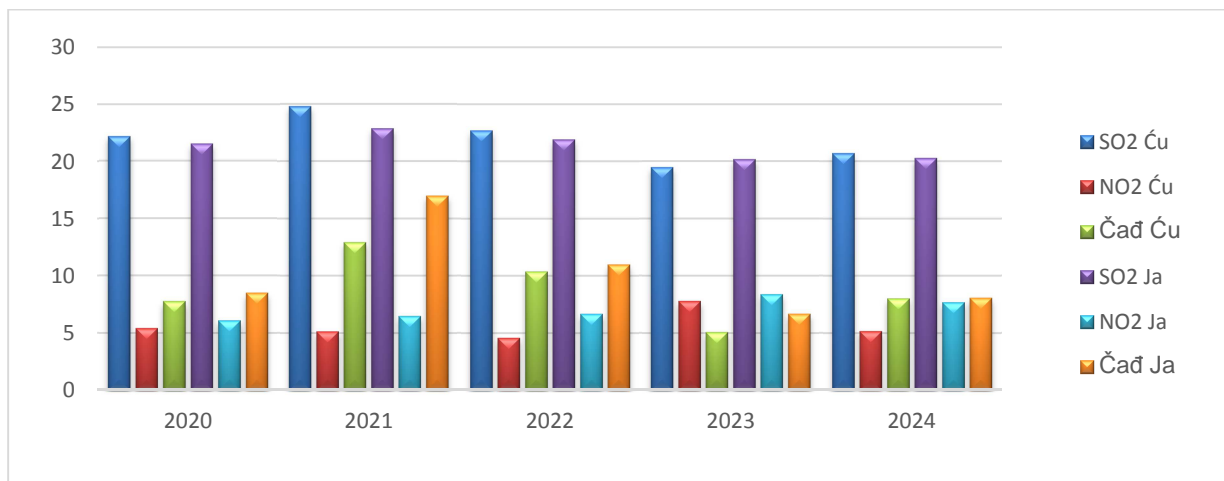
-suspendovane čestice (PM_{10}) sa analizom teških metala (olovo (Pb), kadmijum (Cd), nikel (Ni), Arsen (As)) – u Čupriji na jednom mernom mestu u Zavodu za javno zdravlje Čuprija „Pomoravlje“ u Čupriji, ul. M. Novakovića br.78.

Statistički obrađeni rezultati merenja prikazani su tabelarno i grafički

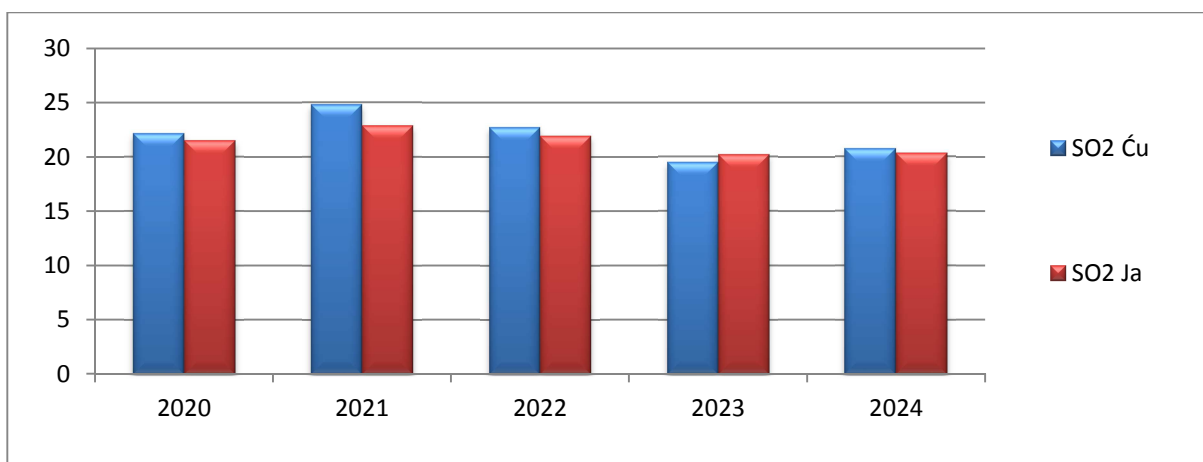
Tabela25 .Srednje godišnje koncentracije taložnih materija i suspendovanih cestica u periodu 2020- 2024.g.

		2020		2021		2022		2023		2024	
Naselje	Parametri	Taložne materije MDK(mg/m ² /dan)	Suspendovane čestice PM ₁₀ GV(μg /m ³)	Taložne materije MDK(mg/m ² /dan)	Suspendovane čestice PM ₁₀ GV(μg /m ³)	Taložne materije MDK(mg/m ² /dan)	Suspendovane čestice PM ₁₀ GV(μg /m ³)	Taložne materije MDK(mg/m ² /dan)	Suspendovane čestice PM ₁₀ GV(μg /m ³)	Taložne materije MDK(mg/m ² /dan)	Suspendovane čestice PM ₁₀ GV(μg /m ³)
Ćuprija	Ukupan broj uzoraka	12	48	12	48	12	48	12	50	12	50
	Srednja vrednost (μg /m ³)	202,5	42,75	127,33	47,42	202,5	42,75	217,9	33,68	174,1	30,87
	Merna mesta	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Broj dana merenja >GV	0	15	0	16	0	15	1	8	1	8
Jagodina	Ukupan broj uzoraka	12	-	12	-	12	-	12	-	12	-
	Srednja vrednost (μg /m ³)	126,67	-	209,8	69,7	134,84	-	130,3	-	169,58	-
	Merna mesta	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
	Broj dana merenja >GV	0	-	0	0	0	-	0	-	1	-

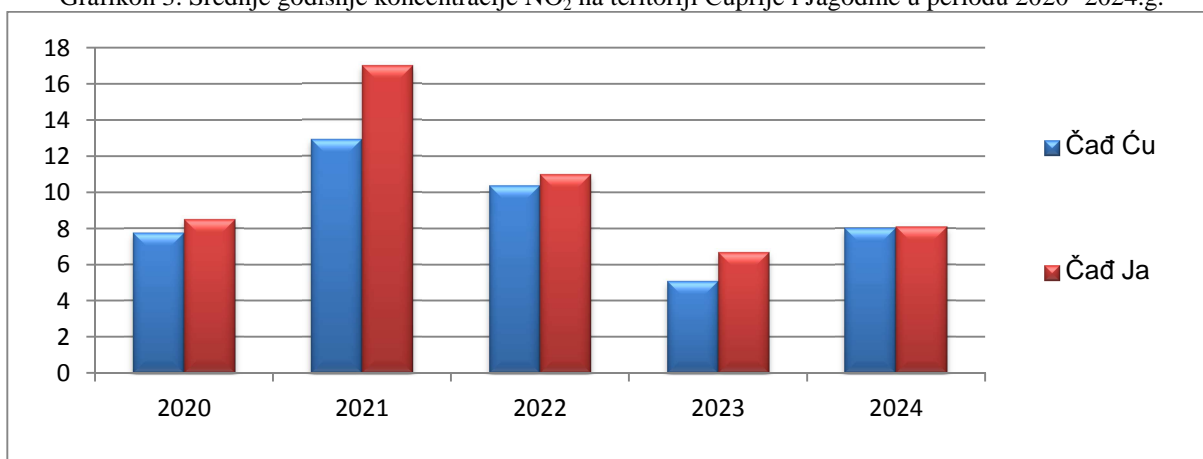
Grafikon 1. Srednje godišnje koncentracije SO₂, NO₂ i čađi na teritoriji Čuprije i Jagodine u periodu 2020- 2024.g.

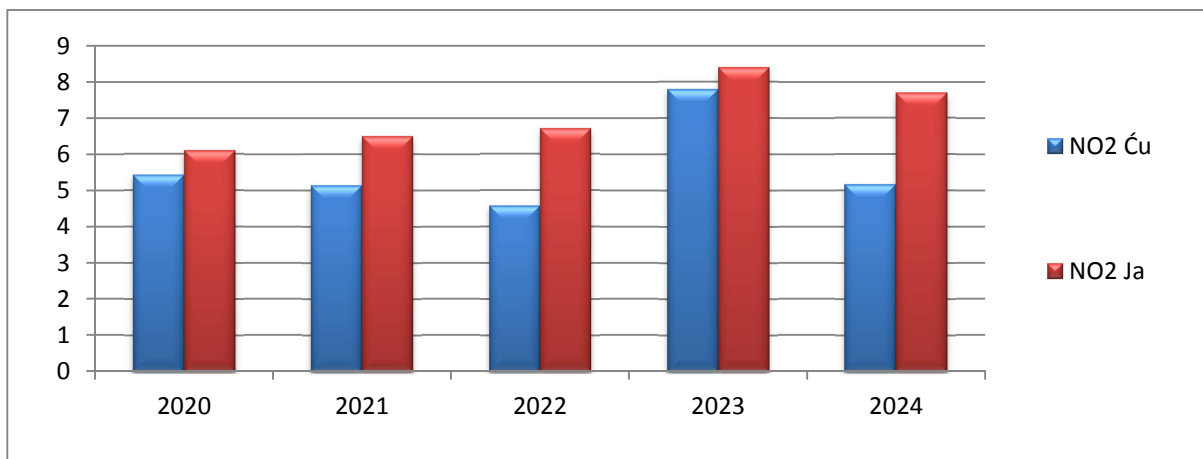
Grafikon 2. Srednje godišnje koncentracije SO₂ na teritoriji Čuprije i Jagodine u periodu 2020- 2024.g.

Grafikon 3. Srednje godišnje koncentracije NO₂ na teritoriji Čuprije i Jagodine u periodu 2020- 2024.g.

Grafikon 4. Srednje godišnje koncentracije čađi na teritoriji Čuprije i Jagodine u periodu 2020- 2024.g.

Napomena: U 2010-oj godini merenje NO₂ , vršeno je po Ugovoru na mernim mestima u Paraćinu, a u Ćupriji i Jagodini merenja NO₂ vrše se od 2011. godine . Od 2011. godine, po Ugovoru ne radimo merenja u Paraćinu, vršimo merenja u Jagodini i Ćupriji na istim mernim mestima.

5. OBAVEZNA IMUNIZACIJA STANOVNIŠTVA

U skladu sa Programom obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti u 2024. godini tabelama je prikazana vakcinoprofilaksa pojedinih grupacija stanovništva protiv dečije paralize, TBC, morbila, hemofilusa, parotita, rubeole, difterije, tetanusa, pertusisa i hepatitisa B.

Za vakcinaciju su zaduženi svi domovi zdravlja okruga u saradnji sa epidemiološkom službom Zavoda za javno zdravlje Ćuprija.

Tabela br. 26 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji kombinovanom petovalentnom vakcinom na području Pomoravskog okruga za 2024. god.

Redni br.	Opština	Vakcinacija DITa-IPV-Hib			DITa-IPV-Hib rev. 2. god.		
		Br.plan	Br.vakcina	%	Br.plan	Br.vakcina	%
1.	Despotovac	120	118	98,33	114	106	92,98
2.	Jagodina	500	495	99,00	500	470	94,00
3.	Paraćin	360	330	91,66	360	332	92,22
4.	Rekovac	22	22	100,00	22	22	100,00
5.	Svilajnac	130	65	50,00	150	141	94,00
6.	Ćuprija	225	160	71,11	225	170	75,55
Ukupno okrug		1357	1190	87,69	1371	1241	90,5

Obuhvat vakcinacijom petovalentne vakcine DTaP-IPV-HiB realizovana je sa obuhvatom od 87,7% , a revakcinacija u 2. godini 90,5 %. Najslabiji obuhvat u 1. godini ima Opština Svilajnac svega 50%, a zatim Ćuprija 71,1%, dok ostale opštine imaju solidan obuhvat.

Tabela br. 27 Izveštaj o obavljenoj revakcinaciji protiv difterije, tetanusa, velikog kašalja i dječije paralize u 7. i protiv difterije i tetanusa u 14. godini na teritoriji Pomoravskog okruga u periodu od 1.1. do 31.12.2024. godine

Redni broj	Opština	Revakcinacija DTaP-IPV u 7. godini			Revakcinacija dT u 14. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan	Broj revakc..	%
1.	Despotovac	117	114	97,43	132	126	95,45
2.	Jagodina	520	480	92,30	620	590	95,16
3.	Paraćin	390	371	95,12	400	382	95,5
4.	Rekovac	23	22	95,65	54	46	85,18
5.	Svilajnac	170	164	96,47	170	168	98,82
6.	Ćuprija	208	208	100,0	195	0	0,00
Ukupno okrug		1428	1359	95,16	1571	1312	83,51

Revakcinacija u 7. godini realizovana je sa obuhvatom od 95,2%, revakcinacija dT u 14. godini sa 83,5% (prethodne godine 91%) što je 3,2 % više od prethodne godine.

Tabela br. 28 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv tuberkuloze na području Pomoravskog okruga za 2024. god.

Redni broj	Opština	Broj živorodenih	Broj vakcinisanih	%
1.	Despotovac	95	93	97,89
2.	Jagodina	430	426	99,06
3.	Paraćin	346	341	98,55
4.	Rekovac	27	19	70,37
5.	Svilajnac	80	79	98,75
6.	Ćuprija	145	144	99,31
Ukupno	Pomoravski okrug	1123	1102	98,13

Imunizacija protiv tuberkuloze obavlja se u porodilištima i kako pokazuje tabela 28, obuhvat živorođene dece vakcinacijom u 2024. godini je 98,13 % što je 2,63% više od prethodne godine.

Tabela br. 29 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv malih boginja, zaušaka i crvenke na području Pomoravskog okruga za 2024. god.

Redni broj	Opština	Vakcinacija MMR u 2. godini			Revakcinacija MMR u 7. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan	Broj revakc..	%
1.	Desputovac	114	109	95,16	117	112	95,72
2.	Jagodina	500	440	88,00	520	472	90,76
3.	Paraćin	360	289	80,27	390	342	87,69
4.	Rekovac	22	21	95,45	23	22	95,65
5.	Svilajnac	150	143	95,33	170	161	94,70
6.	Ćuprija	225	98	43,55	208	179	86,1
Ukupno okrug		1371	1100	80,23	1428	1288	90,19

Vakcinacija MMR vakcinom realizovana je na teritoriji okruga sa 80,2 % (prethodne godine 92,8%) , revakcinacija u 7. godini realizovana je sa 90,2 % obuhvatom (prethodne godine 92,8%) što je 2,6 % manje nego prethodne godine.

Vakcinacija protiv hepatitisa B je u ukupnom procentu realizovana sa 85,6 % (prethodne godine 95%) kod dece u prvoj godini života, dok je vakcinacija propuštenih godišta bilo 50.

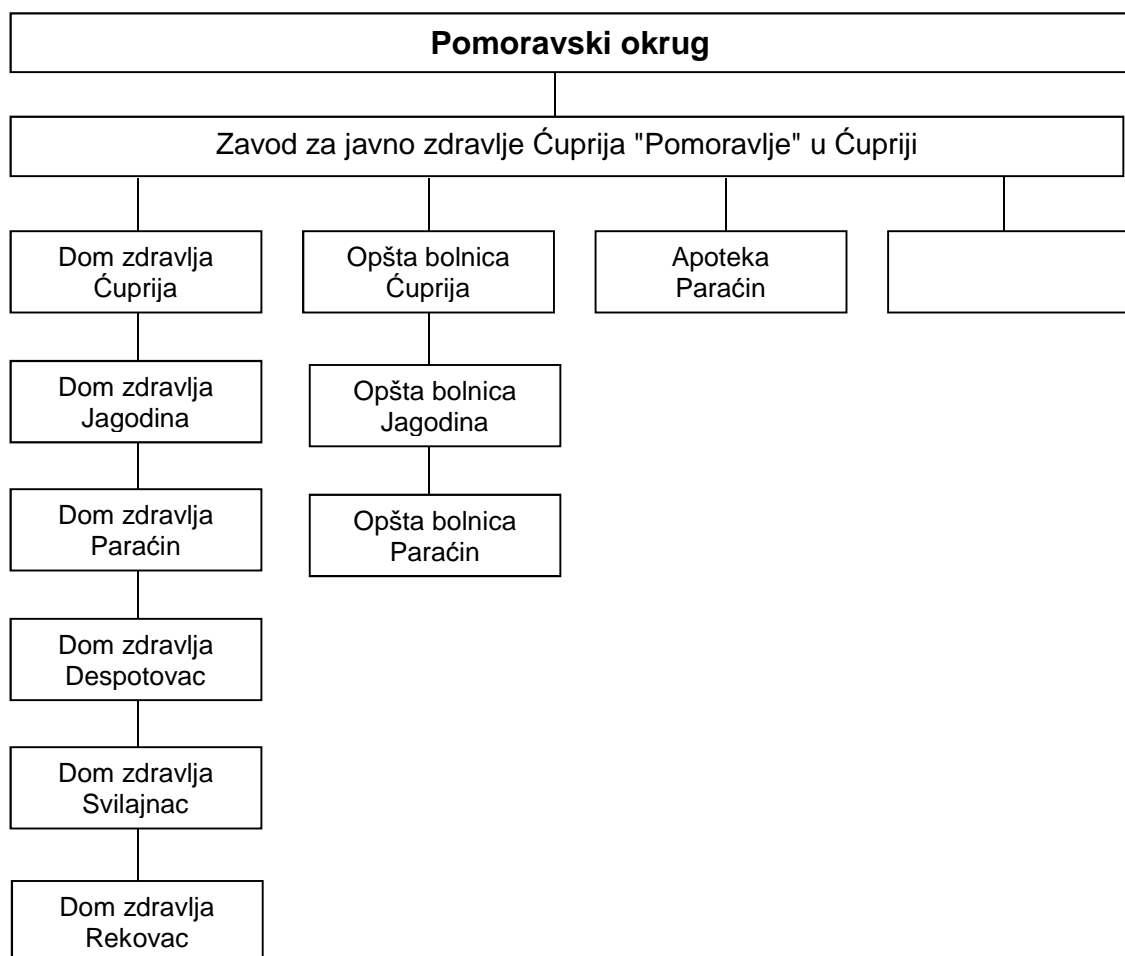
Tabela br. 31 Izveštaj o sprovedenoj imunizaciji protiv hepatitisa B na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini

Redni	Opstina	Hep. B vakcinacija u prvoj godini			Hep.B vakcinacija propuštenih godišta
		sa tri doze			Br. Vакc.
		Br. plan.	Br. vаkc	%	
1	Despotovac	120	115	95,83	2
2	Jagodina	500	497	99,40	0
3	Paraćin	360	346	96,11	38
4	Rekovac	22	22	100,00	2
5	Svilajnac	150	48	32,00	0
6	Čuprija	225	151	67,11	8
Ukupno okrug		1377	1179	85,62	50

6.KADROVI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA POMORAVSKOG OKRUGA

Na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini je postojalo 10 samostalnih zdravstvenih ustanova i to: 3 opšte bolnice, 6 domova zdravlja, 1 apotekarske ustanove i Zavod za javno zdravlje u Čupriji.

Šema zdravstvenih ustanova u Pomoravskom okrugu

Ukupan broj zaposlenih u svim zdravstvenim ustanovama okruga je 3184 od čega je 2561 zdravstvenih radnika i saradnika ili 80,4%, a 623 nemedicinskih radnika ili 19,6%.

Broj zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom je 723 ili 28,2%, sa višom 419 ili 16,3% i sa srednjom 1414 ili 55,2%, što pokazuje da na jednog zdravstvenog radnika sa visokom školom dolaze 2,5 sa višom i srednjom. U odnosu na prethodnu godinu povećan je udeo zdravstvenih radnika sa višom školskom spremom a smanjen sa visokom i srednjom za par procenata.

Broj lekara u zdravstvenim ustanovama je 616 (36 manje nego prethodne godine) od čega 412 specijalista ili 67%. U proteklih pet godina, broj zaposlenih ima blagi trend porasta od 2020. do 2023. godine. Najveći broj zaposlenih bio je 2023. godine po svim vrstama stručnih sprema, dok u 2024. imamo pad broja zdravstvenih radnika svih struktura u odnosu na 2023. .

Grafikon br.1 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi od 2020. do 2024. godine.

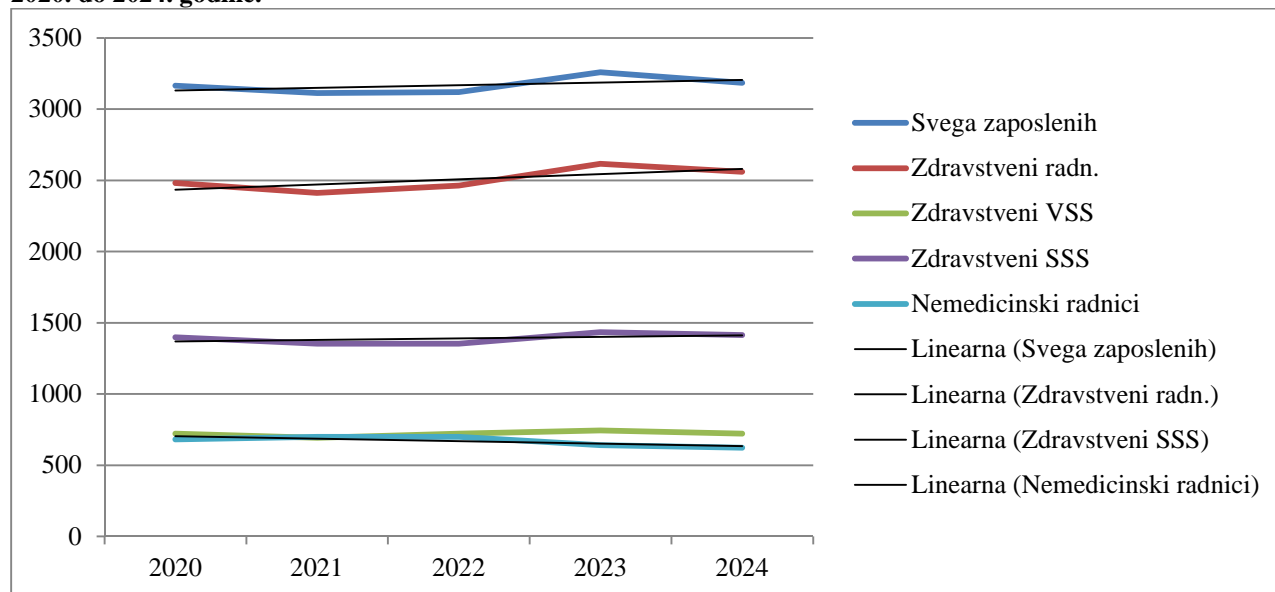

Tabela br. 1 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2024. godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Zdravstveni radnici																	NEMEDICINSKI RADNICI			
			Svega	VISOKA STRUČNA SPREMA									VŠS			SSS				NIŽA STRUČNA SPREMA	SVEGA	od toga	
				Svega	od toga						stomatolozi	farmaceuti	ostalo	SVEGA	od toga		med.sestre-tehničari	babice	ostali			administrativni	tehnički
					Svega	opstem medicine	specijalizacij i	specijalisti	Med.sestre-tehničari	ostali					Svega	med.sestre-tehničari							
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22				
UKUPNO		3184	2561	723	616	80	124	412	46	14	39	419	337	82	1414	1329	29	56	5	623	143	480	
1	OB Jagodina	695	574	141	128	3	39	86	0	6	7	130	105	25	302	280	9	13	1	121	24	97	
2	OB Paraćin	371	307	76	73	2	16	55	0	1	2	49	35	14	182	173	6	3	0	64	12	52	
3	OB Čuprija	854	687	164	153	10	30	113	2	4	5	118	95	23	401	388	6	7	4	167	29	138	
4	DZ Despotovac	196	148	43	36	7	10	19	4	0	3	22	18	4	83	75	0	8	0	48	12	36	
5	DZ Jagodina	370	285	104	78	33	9	36	19	2	5	40	35	5	141	136	5	0	0	85	19	66	
6	DZ Paraćin	195	156	63	52	13	6	33	9	0	2	18	18	0	75	68	0	7	0	39	12	27	
7	DZ Rekovac	81	61	16	15	6	2	7	1	0	0	7	7	0	38	34	2	2	0	20	5	15	
8	DZ Svilajnac	176	146	45	37	1	7	29	6	0	2	18	15	3	83	79	1	3	0	30	6	24	
9	DZ Čuprija	148	115	38	30	5	2	23	5	0	3	12	9	3	65	59	0	6	0	33	13	20	
10	ZZJZ "Pomoravlje"	82	67	25	14	0	3	11	0	1	10	5	0	5	37	37	0	0	0	15	10	5	
11	Apotekarska ustanova Paraćin	16	15	8						8					7			7		1	1		

6.1.Zaposleni u (domovima zdravlja) primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Tabela br. 2 Zaposleni u (domovima zdravlja) primarnoj zdravstvenoj zaštiti na teritoriji Pomoravskog okruga prema stručnoj spreml u 2024. godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Z D R A V S T V E N I R A D N I C I																Z D R A V S T V E N I R A D N I C I										NEMEDICINSKI RADNICI												
			SVEGA - zdravstveni	VISOKA STRUČNA SPREMA										VŠŠ						SSS										NIZA STRUČNA SPREMA					UKUPNO						
				Svega visoka sprema	Svega lekara	lekari					stomatolozi	farmaceuti	sanitarni inženjeri	hemičari	ostalo	Svega	Med.sestre-tehničari	zubari	zubo tehničari	laboratorijski tehničari	renđen tehničari	babice	ostali	Svega	med.sestre-tehničari	med.sestre za zdravstvenu negu i zaštitu dece	zubari	babice	zubo tehničari	laboratorijski tehničari	renđen tehničari	ostali	Svega	med.sestre za zdravstvenu negu i babice	ostali	UKUPNO	administrativni				
						opštem medicne	na specijalizaciji	specijalisti	visoka	viša																											srednja	niža	tehnički		
1	1	1	2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37		
UKUPNO	1166	911	309	248	65	36	147	44	2	1	14	117	84	2	7	9	15	485	364	22	8	17	47	1	26	255	25	14	28	188											
1 DZ Despotovac	196	148	43	36	7	10	19	4		1	2	22	16		2		4	83	62				2	10	1	8	48	4	2	6		36									
2 DZ Jagodina	370	285	104	78	33	9	36	19	2		5	40	31	1		3	5	141	118	6		5	7	5			85	10	3	6		66									
3 DZ Paraćin	195	156	63	52	13	6	33	9			2	18	18					75	42	15		3	8	7			39	3	4	5		27									
4 DZ Rekovac	81	61	16	15	6	2	7	1				7	5		2			38	30	1		2	3	2			20	2	2	1		15									
5 DZ Svilajnac	176	146	45	37	1	7	29	6			2	18	9		3	3	3	83	67			1	4	8	3		30	3		3		24									
6 DZ Čuprija	148	115	38	30	5	2	23	5			3	12	5	1		3	3	65	45				1	13	6		33	3	3	7		20									

U šest domova zdravlja Pomoravskog okruga ima 1166 zaposlenih radnika od kojih je 911 zdravstvenih radnika ili 78,1%, lekara je 248 od čega 147 specijalista ili 59,2%, a medicinskih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom 602, a to je 2,4 po lekaru.

6.2. Zaposleni u bolnicama

Tabela br. 3 Zaposleni u bolnicama u Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2024. godini

Zdravstvena ustanova	Z D R A V S T V E N I R A D N I C I																															NEMEDICINSKI RADNICI							
	Ukupno	SVEGA - zdravstveni	VISOKA STRUČNA SPREMA										VŠS								SSS							NIZA STRUČNA SPREMA				administrativni							
			Svega lekara	opštem medicine	na specijalizaciji	specijalisti	stomatolozi	farmaceuti	sanitarni inženjeri	hemičari	ostalo	SVEGA	Med.sestre opsteg smeratehničari	zubari	zubotehničari	laboratorijski tehničari	rendgen tehničari	babice	ostali	Svega	med.sestre-tehničari	med.sestre za zdravstvenu negu i zaštitu dece	zubari	babice	zubotehničari	laboratorijski tehničari	rendgen tehničari	ostali	Svega	med.sestre za zdravstvenu negu i zaštitu dece	babice	ostali	SVEGA	visoka	viša	srednja	niža	tehnički	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37			
UKUPNO	1920	1568	381	354	15	85	254	2	11		2	12	297	159			2	64	10	62	885	711	4	21	125	1	23	5		5	352	25	5	35		287			
OB Jagodina	695	574	141	128	3	39	86		6		1	6	130	70			1	29	5	25	302	225			9		55		13	1			1	121	14		10		97
OB Paraćin	371	307	76	73	2	16	55		1			2	49	19			1	12	3	14	182	147			6		26		3					64	5	2	5		52
OB Čuprija	854	687	164	153	10	30	113	2	4		1	4	118	70				23	2	23	401	339	4		6		44	1	7	4		4	167	6	3	20		138	

U tri bolnice Pomoravskog okruga ima 1.920 zaposlenih od kojih je 1568 zdravstvenih radnika ili 81,6%, lekara je 354 od čega 254 specijalista ili 71,7%, a medicinskih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom 1183, a to je 3,3 po lekaru.

7.Korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga pružaju šest domova zdravlja u Čupriji, Jagodini, Paraćinu, Svilajncu, Despotovcu i Rekovcu.

Ukupan broj zaposlenih u ovim ustanovama u 2024. godini bio je 1166 od čega je 248 lekar (147 specijalista ili 59,3%), 117 tehničara sa višom i 485 tehničara sa srednjom stručnom spremom. Nemedicinskih radnika je ukupno 255 ili 21,9% od ukupnog broja zaposlenih što je nešto iznad propisanih normativa prema Pravilniku (do 15%).

Broj korisnika primarne zdravstvene zaštite na teritoriji Pomoravskog okruga prema podacima Republičkog zavoda za statistiku za 2024. godinu je 178286 stanovnika što je 719 korisnika po jednom lekaru. Broj medicinskih tehničara po lekaru je 2,4.

Detaljnije će korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite biti prikazano kroz pojedine službe primarne zdravstvene zaštite i to službe opšte medicine, službe za zdravstvenu zaštitu žena, službe za zdravstvenu zaštitu dece i školske dece, službe medicine rada, stomatološke službe, laboratorijske dijagnostike i hitne pomoći.

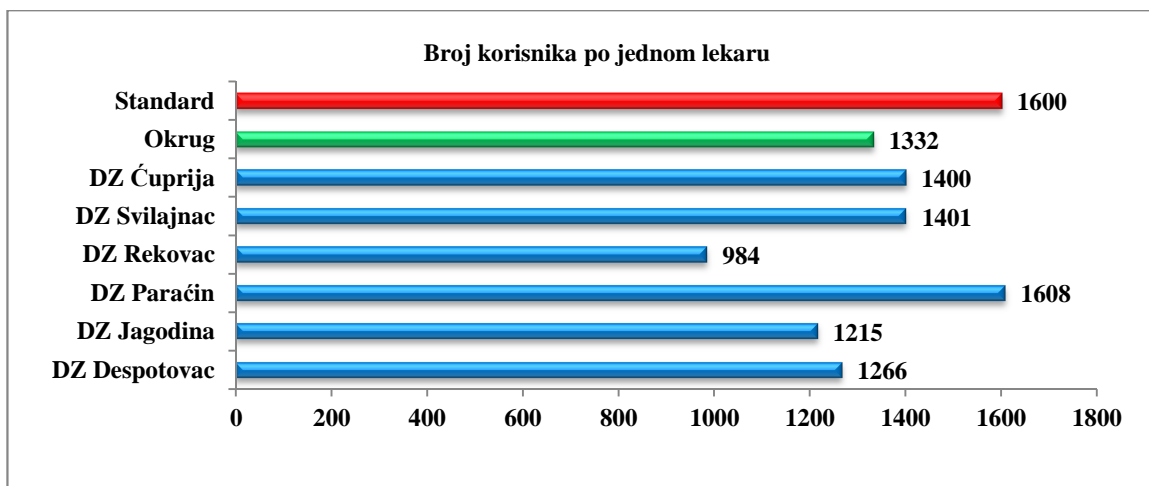
- Zdravstvena zaštita odraslog stanovništva -

U službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva u šest domova zdravlja Pomoravskog okruga radilo je u 2024. god ukupno 112 lekara, od čega 55 ili 49,1% specijalista opšte medicine i 215 tehničara što je 1,9 tehničara po lekaru što je iznad predviđenog normativa (1:1). U skladu sa standardom Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (« Sl. Glasnik» br.75/25), domovi zdravlja koji imaju višak lekara u odnosu na propisane normative su: Jagodina, Svilajncu i Despotovcu do dom zdravlja Paraćin ima dva lekara manje u odnosu na normativ. Medicinskih tehničara ima u višku u svim domovima zdravlja. Služba opšte medicine doma zdravlja u Paraćinu ima najveći broj korisnika po jednom lekaru 1608, a najmanji broj korisnika po lekaru je u Domu zdravlja Rekovac 984, što je znatno ispod standarda. Prosečan broj korisnika po lekaru u službama za zdravstvenu zaštitu odraslih na teritoriji celog okruga je 1332 (tabela 1.), što je ispod standarda koji propisuje Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (**1.600 odraslih stanovnika-korisnika po 1 lekaru**).

Tabela br. 1 Kadar i korisnici u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (19 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
					Br.	%							
DZ Despotovac	11	12	6	3	3	25.0	12	30	5	25	2.5	15197	1266
DZ Jagodina	38	43	23	4	16	37.2	42	74	6	68	1.7	52245	1215
DZ Paraćin	25	23	11	2	10	43.5	28	33	7	26	1.4	36981	1608
DZ Rekovac	7	7	3	0	4	57.1	7	20	2	18	2.9	6890	984
DZ Svilajnac	10	12	1		11	91.7	11	30	3	27	2.5	16810	1401
DZ Čuprija	15	15	3	1	11	73.3	23	28	2	26	1.9	21007	1400
OKRUG	106	112	47	10	55	49.1	123	215	25	190	1.9	149130	1332

Grafikon br.1 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard

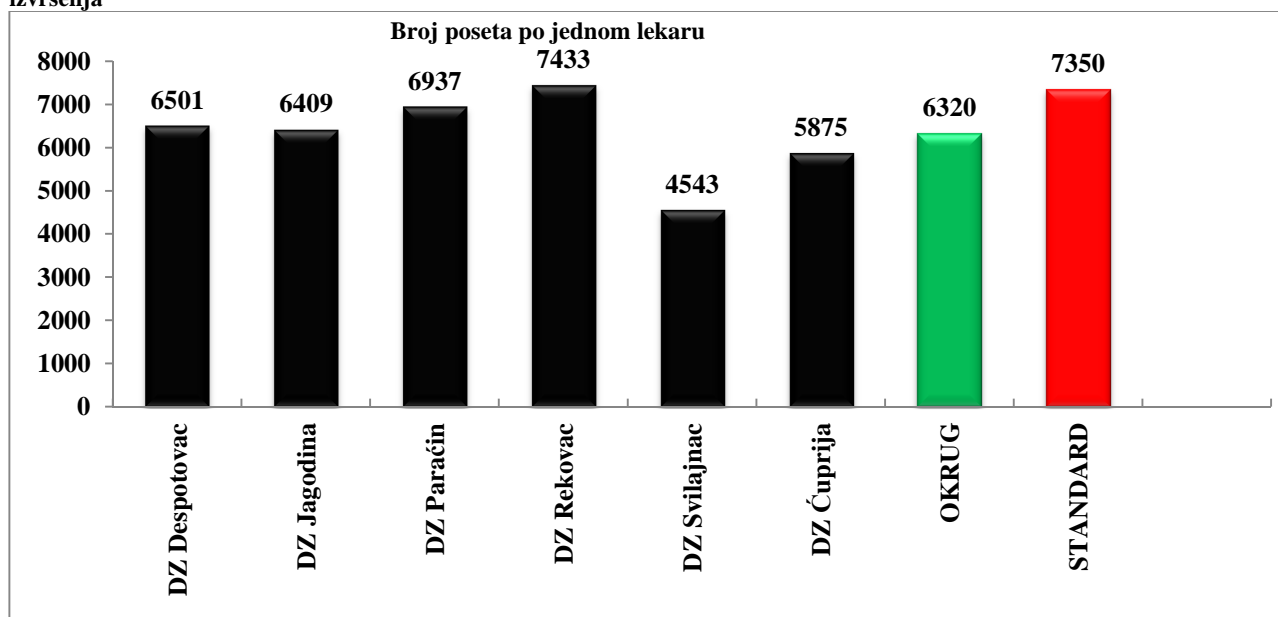

Ukupan broj poseta lekarima u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva okruga u 2024. godini je bio 687544 što je 6320 poseta po jednom lekaru (**standard 7.350 poseta**) i 4,7 poseta po jednom korisniku. Najveći broj poseta po lekaru 7433 je u Domu zdravlja Rekovac, a najmanje u DZ Svilajnac 4543 po lekaru. Zdravstvenu zaštitu najviše koriste korisnici DZ Rekovac 7,6 poseta lekaru po jednom korisniku, a najmanje korisnici domova zdravlja Svilajnac 3,2 (tabela 2). Broj poseta radi preventivnih pregleda je 9017 što je svega 1,3% od ukupnog broja poseta lekaru na nivou okruga .

Tabela br. 2 Posete – korišćenje službe za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva.

Zdravstvene ustanove	Posete							Broj lekara	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku	Broj korisnika (19 godina i više)
	U ordinaciji kod lekara			Kućne		Radi preventivnih pregleda	Svega poseta lekara				
	Ukupno	Od toga prve	Ostalih med. radnika	Lekara	Ostalih med. radnika						
DZ Despotovac	74767	28566	41498	3109	3124	130	78006	12	6501	5.1	15197
DZ Jagodina	269181	117376	101668	2765	32311	3647	275593	43	6409	5.3	52245
DZ Paraćin	156108	49250	60646	1532	2668	1915	159555	23	6937	4.3	36981
DZ Rekovac	51671	11793	44641	77	723	284	52032	7	7433	7.6	6890
DZ Svilajnac	50098	31859	59062	1786	5784	2626	54510	12	4543	3.2	16810
DZ Čuprija	85719	24741	26678	1995	4454	415	88129	15	5875	4.2	21007
OKRUG	687544	263585	334193	11264	49064	9017	707825	112	6320	4.7	149130

Grafikon br. 2 Broj poseta po lekaru u 2024. godini u za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva u odnosu na standard-mere izvršenja

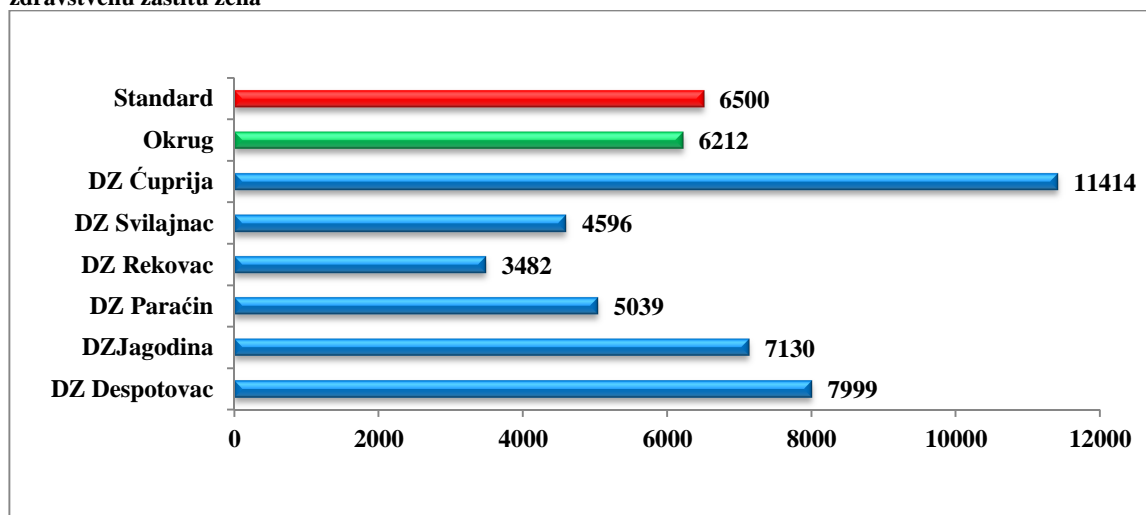
- Služba za zdravstvenu zaštitu žena -

U službama za zdravstvenu zaštitu žena tokom 2024. godine radilo je 13 lekara specijalista i 5 na specijalizaciji i 26 tehničara ili 2,0 po lekaru. Broj korisnika po 1 lekaru specijalisti je 6212 pa se može reći da je obezbeđenost lekarima izuzetno dobra u svim opštinama (**standard 6.500 žena po lekaru**). Najveći broj korisnika po lekaru je u domu zdravlja Čuprija 11414 a najmanje u DZ Rekovac 3428. Posmatrajući na nivou Okruga samo je 1 lekar specijalista u višku u odnosu na normativ i to u Jagodini, Paraćinu, Rekovcu i Svilajncu kao i tehničara. Na nivou Okruga medicinskih tehničara je 9 više od propisanih normativa.

Tabela br. 3-Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite žene

Zdravstvene ustanove	lekari						Medicinski tehničari				Broj korisnika (žene 15 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru .	
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
					Br.	%							
DZ Despotovac	2	2		1	1	50.0	2	1	1		1.0	7999	7999
DZ Jagodina	4	5		1	4	80.0	5	9	5	4	2.3	28518	7130
DZ Paraćin	4	5		1	4	80.0	4	7	4	3	1.8	20154	5039
DZ Rekovac	1	2		1	1	50.0	2	3		3	3.0	3482	3482
DZ Svilajnac	2	3		1	2	66.7	2	4	3	1	2.0	9191	4596
DZ Čuprija	2	1			1	100.0	2	2	2		2.0	11414	11414
OKRUG	15	18	0	5	13	72.2	17	26	15	11	2.0	80758	6212

Grafikon br.3 Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru specijalisti) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu žena

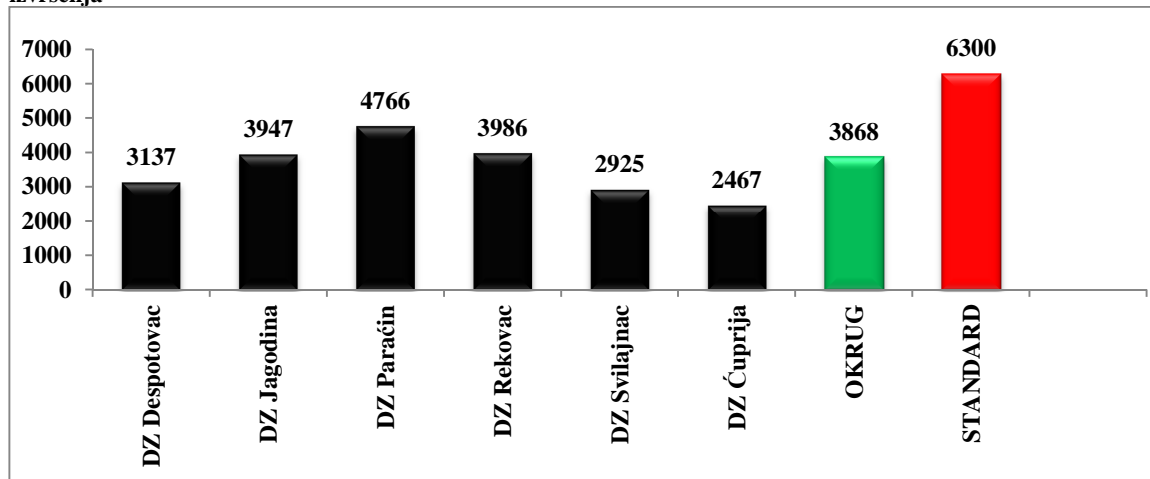

Broj poseta po lekaru specijalisti u 2024. godini se kreće od 2467 u Čupriji do 4766 u Paraćinu, prosek na nivou okruga je 3868 poseta što je znatno ispod standarda (**standard 6300 poseta**). Broj poseta po jednom korisniku se u 2024. godini kretao se od 1 u Rekovcu do 4,6 u Čupriji (tab. 4), što pokazuje da žene nedovoljno koriste ovu vrstu zdravstvene zaštite u domovima zdravlja, trudnica je sve manje iz godine u godinu, a sve više se koristi privatna lekarska praksa. Broj sistematskih pregleda iznosi 4094 za ceo okrug što je 285 sisitematskih pregleda manje nego prethodne godine, broj korisnica je 80758, iz čega proističe da je 5,1% korisnica obavilo sistematski pregled što je na nivou prethodne godine.

Tabela br. 4 Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu žena

Zdravstvene ustanove	Posete							Broj lekara specijalista	Broj poseta po lekaru spec.	Broj poseta po jednom korisniku	Broj korisnika (žene 15 godina i više)
	Ukupno poseta kod lekara	Posete u savetovalištu	Radi sistem.preg.	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod lekara						
					Ukupno	Od toga prve	Ostalih med. radnika				
DZ Despotovac	3137	867	197	0	2073	683	1.889	1	3137	2,5	7999
DZ Jagodina	15787	4.350	363	179	10895	3709	15.231	4	3947	1,8	28518
DZ Paraćin	19062	4.400	2.281	1052	11329	6054	21310	4	4766	1,1	20154
DZ Rekovac	3986	407	312	45	3222	874	465	1	3986	0,9	3482
DZ Svilajnac	5849	177	640	250	4782	1274	3250	2	2925	1,6	9191
DZ Čuprija	2467	463	301	545	1158	613	588	1	2467	4,6	11414
OKRUG:	50288	10664	4094	2071	33459	13207	42.733	13	3868	1,6	80758

Grafikon br. 4 Broj poseta po lekaru specijalisti u 2024. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu žena u odnosu na standard-mere izvršenja

- Služba za zdravstvenu zaštitu dece -

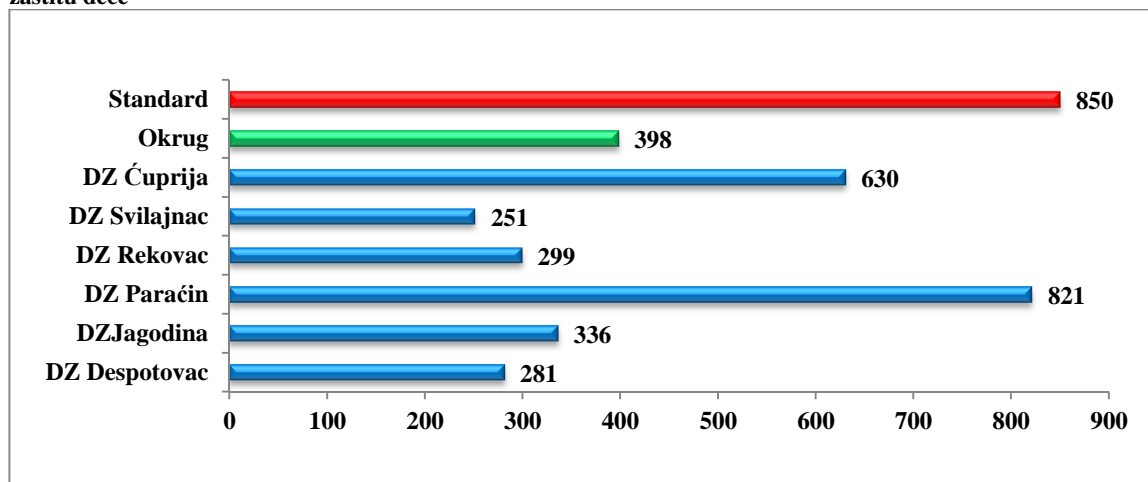
U službama za zdravstvenu zaštitu dece u 2024. godini radilo je 19 lekara, od čega je 79,2% specijalista pedijatrije i 42 tehničara ili 2 tehničara po lekaru. U domu zdravlja Rekovac postoji 1 lekar specijalista pedijatrije koji radi i u zdravstvenoj zaštiti predškolske i školske dece. Ukupan broj lekara je veći za 3 u odnosu na normativ za okrug, a medicinskih sestara je 16 više.

Broj korisnika po 1 lekaru je 449 na teritoriji okruga, a gledajući po opštinama broj korisnika po lekaru se kreće od 294 u Rekovcu do 645 u Čupriji (tab. 5), što pokazuje dobru obezbeđenost lekarima. (Prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, 850 dece - korisnika po 1 lekaru).

Tabela br. 5 Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite dece

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (deca 0-6 god.)	Broj korisnika po jednom lekaru
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
					Br.	%							
DZ Despotovac	2	3		1	2	66.7	3	4		4	1.3	844	281
DZ Jagodina	8	11	1	2	8	72.7	10	19	8	11	1.7	3694	336
DZ Paraćin	4	3			3	100.0	6	8		8	2.7	2462	821
DZ Rekovac	1	1			1	100.0	1	1		1	1.0	299	299
DZ Svilajnac	2	4		1	3	75.0	3	4	1	3	1.0	1003	251
DZ Čuprija	2	2			2	100.0	3	4	1	3	2.0	1259	630
OKRUG	19	24.0	1	4	19.0	79.2	26	40	10	30	1.7	9561	398

Grafikon br.5 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu dece

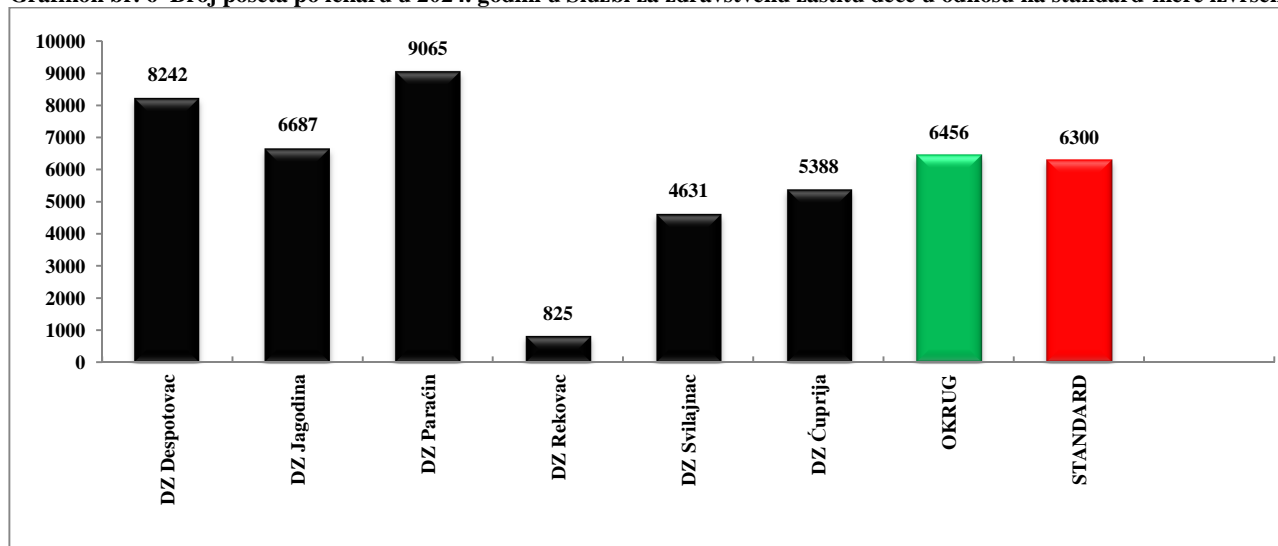

Najveći broj poseta u službi za zdravstvenu zaštitu dece po jednom lekaru u toku 2024. godine je bilo u Paraćinu 9065, a najmanji broj poseta po lekaru 825 u Rekovcu (tab. 6). Prosečan broj poseta po lekaru na teritoriji okruga je 6456 (**standard 6300 poseta**), dok je svako dete u proseku u toku godine 12,8 puta posetilo lekara. Od ukupnog broja poseta lekaru, 73,7% je bilo kurativnih poseta, a **26,3%** preventivnih.

Tabela br. 6 Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu dece

Zdravstvene ustanove	Posete								Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistemat.preg.	Radi kontrolnih pregleda	u savetovalištu		U ordinaciji kod lekara				
				Odojčadi	Ostale dece	Ukupno	Od toga prve	ostalih med. radnika		
DZ Despotovac	16484	1019	2601	686	2620	9558	6799	583	8242	19.5
DZ Jagodina	53498	4646	486	2658	1647	44061	29104	4592	6687	14.5
DZ Paraćin	27196	3428	1299	2234	1194	19041	13444	10116	9065	11.0
DZ Rekovac	825	215	60	113	74	363	155	98	825	2.8
DZ Svilajnac	13892	1241	874	715	478	10584	5294	2757	4631	13.9
DZ Cuprija	10775	1307	847	938	894	6789	5411	2456	5388	8.6
OKRUŽ	122670	11856	6167	7344	6907	90396	60207	20602	6456	12.8

Grafikon br. 6 Broj poseta po lekaru u 2024. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu dece u odnosu na standard-mere izvršenja

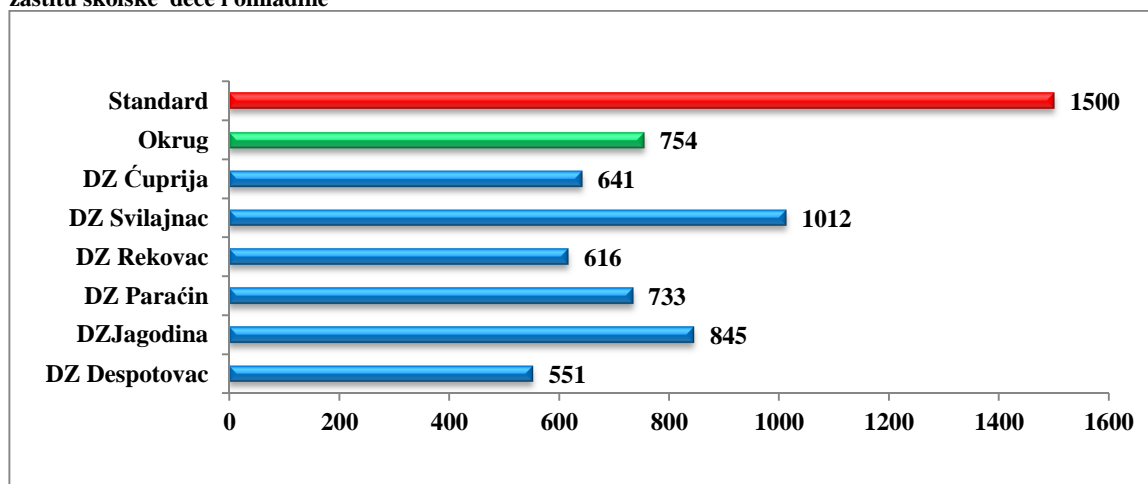
- Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine –

U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2024. godini radilo je 26 lekara od čega 18 specijalista pedijatrije ili 69,2%. Prema važećem normativu Pravilnika o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti na teritoriji okruga lekara više od normativa ima DZ Paraćin, DZ Čuprija i DZ Despotovac. Broj korisnika po lekaru kreće se od 616 u Rekovcu do 1012 u Svilajncu, dok je prosek okruga 754 korisnika po lekaru što je ispod **standarda od 1500 korisnika** prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, tako da je obezbeđenost lekarima dobra. Broj medicinskih tehničara u ovim službama je 24, što je više u odnosu normativ, prosečno 0,9 tehničara po lekaru.

Tabela br. 7 Kadar u i korisnici u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari				Broj korisnika (7-18 godina)	Broj korisnika po jednom lekaru	
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
					Br.	%							
DZ Despotovac	2	3		1	2	66.7	2	2		2	0.7	1653	551
DZ Jagodina	9	9	1	2	6	66.7	9	6	4	2	0.7	7609	845
DZ Paraćin	4	7		3	4	57.1	4	6		6	0.9	5128	733
DZ Rekovac	1	1		1		0.0	1	1		1	1.0	616	616
DZ Svilajnac	2	2			2	100.0	2	4		4	2.0	2024	1012
DZ Čuprija	3	4			4	100.0	3	5	1	4	1.3	2565	641
OKRUG	21	26	1	7	18	69.2	21	24	5	19	0.9	19595	754

Grafikon br.7 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

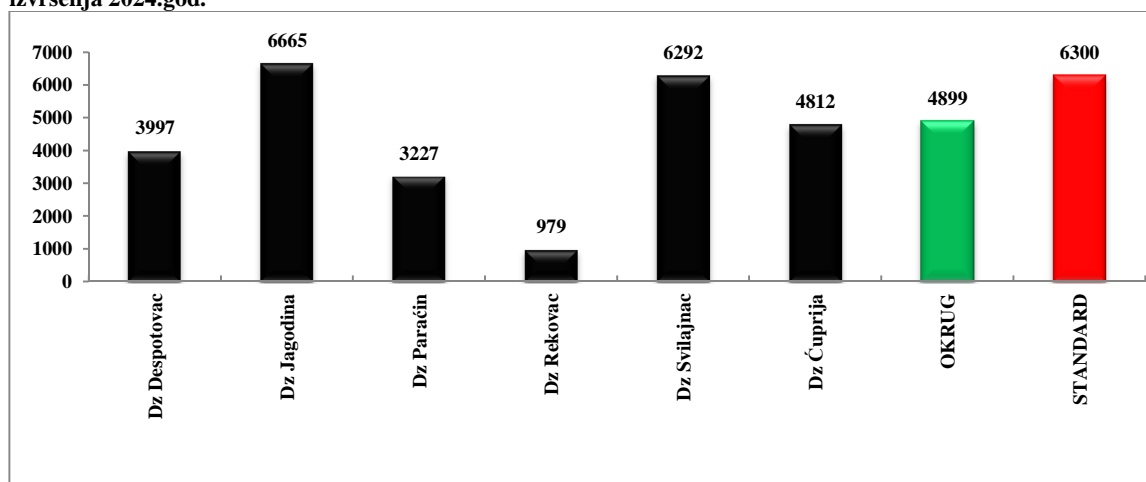

Ukupan broj svih poseta lekaru na teritoriji okruga bilo je 127378 od čega je 5,8% radi preventivnih pregleda. Broj poseta po lekaru se kretao od 979 u Rekovcu do 6292 u Svilajncu (**standard godišnjeg broja poseta po lekaru je 6300**). Prosek za okrug je 4899 poseta po lekaru, što je ispod standarda . Svaki korisnik je u proseku posetio lekara 6,5 puta što je jedna poseta više po svakom korisniku u odnosu na prethodnu godinu. (Tab. 8)

Tabela br. 8 Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Posete						Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistematskih pregleda	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod				
				lekara		Ostalih med. radnika		
				Ukupno	Od toga prve			
DZ Despotovac	11991	497	893	10601	7833	852	3997	7.3
DZ Jagodina	59987	2,966	2212	54809	21377	4,559	6665	7.9
DZ Paraćin	22591	2038	1809	18744	13082	4443	3227	4.4
DZ Rekovac	979	199	72	708	276	427	979	1.6
DZ Svilajnac	12584	829	1135	10620	5757	5530	6292	6.2
DZ Ćuprija	19246	865	1119	17262	11245	1631	4812	7.5
OKRUG	127378	7394	7240	112744	59570	17442	4899	6.5

Grafikon br. 8 Broj poseta po lekaru u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja 2024.god.

-Služba za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece –

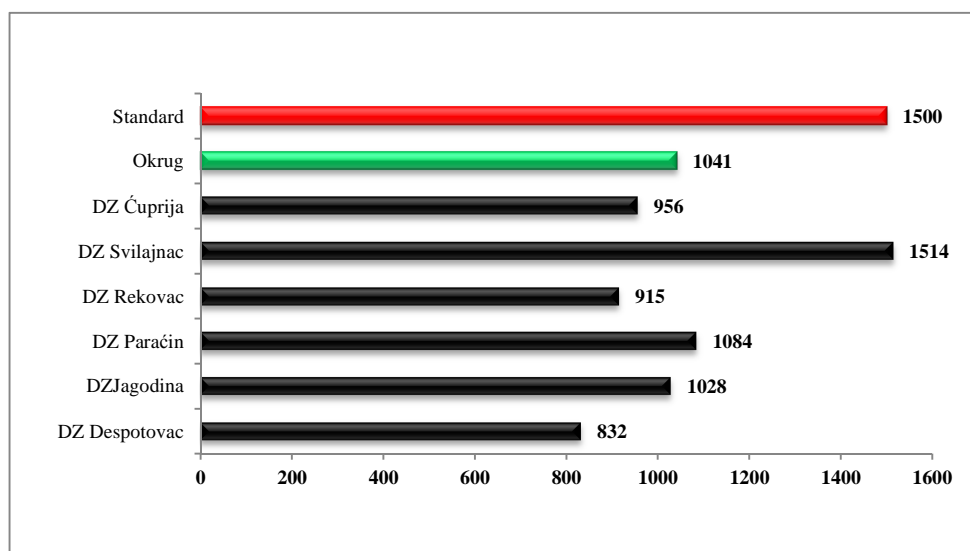
Stomatološku zdravstvenu zaštitu najmlađima pružalo je 28 zubnih lekara od čega je 15 specijalista ili 53,6%. Najveća obezbeđenost zubnim lekarima je u Domu zdravlja Despotovac i Domu zdravlja Čuprija ,a najmanja u Domu zdravlja Svilajnac. Na nivou okruga je 1041 korisnika po lekaru (standard **1500 dece do 18 godina po lekaru**). Obezbeđenost tehničarima je 1,4 po lekaru.

Tabela br. 9 Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece

Zdravstvene ustanove	Zubni lekari						Zubni tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika	Broj korisnika po jednom lekaru
	Normativ	Ukupno	Opšti	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Zubni tehničari	Zubni asistenti			
					Br.	%							
DZ Despotovac	3	3	0	0	3	100.0	5	3	0	3	1.0	2497	832
DZ Jagodina	11	11	5	0	6	54.5	16	19	3	16	1.7	11303	1028
DZ Paraćin	6	7	4	1	2	28.6	9	8	3	5	1.1	7590	1084
DZ Rekovac*	1	1	1	0	0	0.0	1	1	0	1	1.0	915	915
DZ Svilajnac	3	2	0	0	2	100.0	5	2	1	1	1.0	3027	1514
DZ Čuprija	4	4	2	0	2	50.0	7	5	0	5	1.3	3824	956
OKRUG	28	28	12	1	15	53.6	43	38	7	31	1.4	29156	1041

*jedan stomatolog radi i u službi za decu i odrasle

Grafikon br. 9 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba predškolske i školske dece i omladine

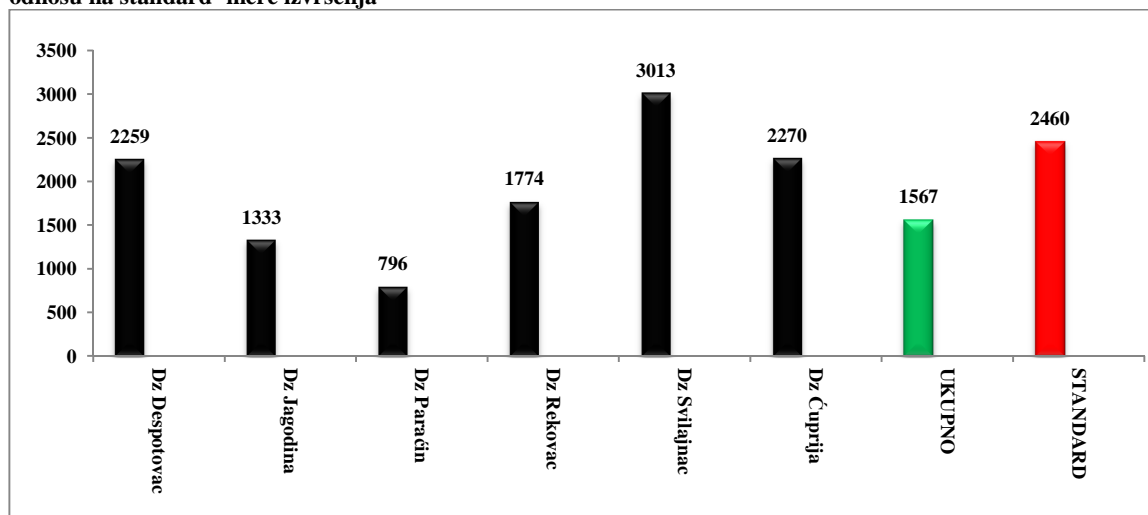

Ukupan broj poseta kod lekara je 43888 ili 1567 po lekaru, manje od **standarda od 2.460 poseta**. Najmanji broj poseta po lekaru ima Paraćin 796 ,a najviše u Svilajncu 3013. Prosečan broj poseta po korisniku se kreće od 0,7 u Paraćinu do 2,7 u Despotovcu. Prosek na nivou Okruga su 1,5 posete po jednom korisniku.

Tabela br. 10 Posete,izvršeni radovi i korišćenje Službe za stomatološku zdravstvenu zaštitu dece i školske dece iomladine

Opština	Posete			Izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI							
	UKUPNO POSETA	Od toga prve	Serijske	Plombirani zubi		Hirurške intervencije		Ortodoncija					Lečenje mekih tkiva usne šupljine	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po korisniku
				Bez lečenja	Sa Lečenjem	Izvadani zubi	Ostale intervencije	Prvi pregledi	Ortod. terapeutske intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati				
												8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Despotovac	6776	1191	3538	389		435	134	233	1314	120		553	2259	2.7	
Jagodina	14661	7083	10175	1114	304	1637	219	770	3304	492	9	399	1333	1.3	
Paraćin	5573	4275	1298	451	235	589		854	1749	209		571	796	0.7	
Rekovac	1774	474		189	43	66						776	1774	1.9	
Svilajnac	6026	4147	296	381	531	104						915	3013	2.0	
Ćuprija	9078	1180	2596	724	29	652	0					605	2270	2.4	
OKRUG	43888	18350	17903	3248	1142	3483	353	1857	6367	821	9	3819	1567	1.5	

Grafikon br. 10 Broj poseta po lekaru u Službi za stomatološku zdravstvenu zaštitu predškolske i školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja

-Služba za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslog stanovništva –

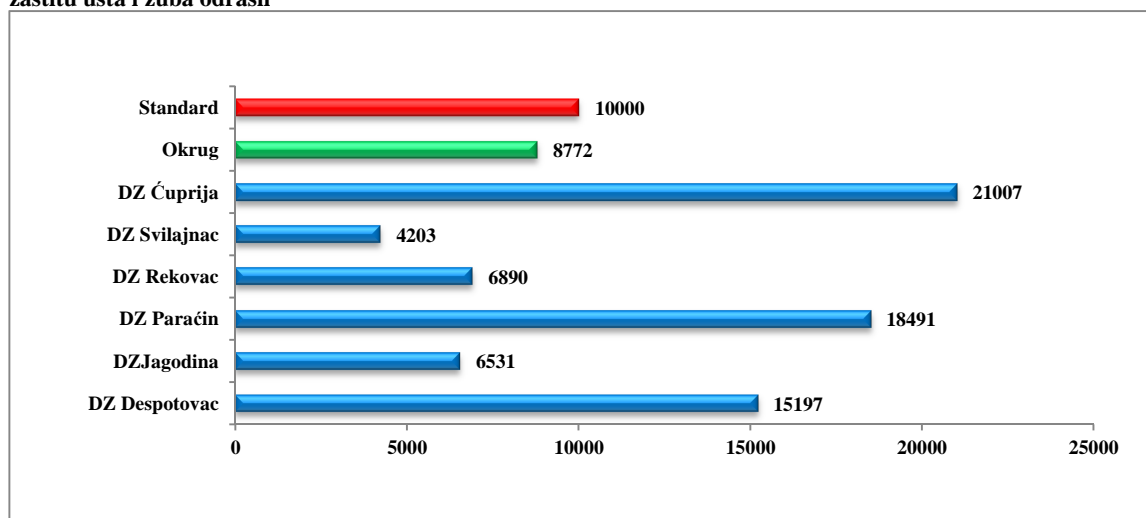
Odraslom stanovništvu stomatološku zdravstvenu zaštitu pružalo je 17 zubnih lekara od kojih je 7 specijalista ili 41,2%. Broj tehničara po lekaru je 1,3, a broj korisnika po lekaru 8772 za okrug što je dobra obezbeđenost lekarskim kadrom (**standard 1 lekar na 10000 odraslih za opštu stomatologiju**). Najveća obezbeđenost je u Svilajncu sa 4203 korisnika po lekaru a najmanja u Čupriji sa 21007 korisnika po lekaru. U broj lekara su uračunati i specijalisti svih grana stomatologije za koje standard nije isti kao za opštu stomatologiju. Ako uporedimo stanje kadrova sa normativom, lekara ima u višku u odnosu na normativ kao i tehničara .

Tabela br. 11 Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle

Zdravstvene ustanove	Zubni lekari						Zubni tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po jednom lekaru	
	Normativ	Ukupno	Opšti	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Zubni tehničari	Zubni asistenti			
					Br.	%							
DZ Despotovac	1	1			1		1	2	2		2.0	15197	15197
DZ Jagodina	6	8	4		4	50.0	11	13	5	8	1.6	52245	6531
DZ Paraćin	2	2	2			0.0	2	2		2	1.0	36981	18491
DZ Rekovac*	1	1	1			0.0	1	0			0.0	6890	6890
DZ Svilajnac	1	4	3		1	25.0	1	2	0	2	0.5	16810	4203
DZ Čuprija	1	1			1	100.0	1	3	2	1	3.0	21007	21007
OKRUG	12	17	10	0	7	41.2	17	22	9	13	1.3	149130	8772

* 1 stomatolog radi i u službi za decu i odrasle

Grafikon br.11 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odrasli

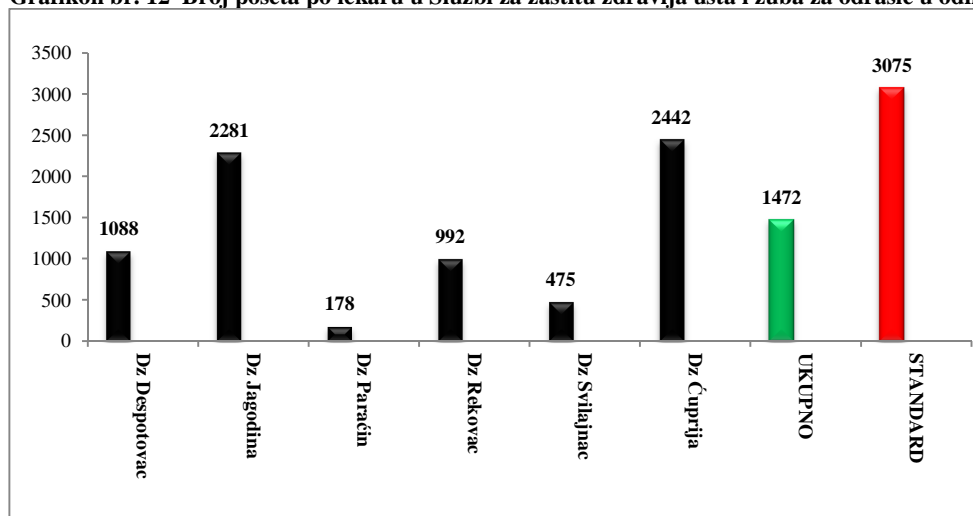

Ukupan broj poseta kod lekara je 25027 ili 11472 po lekaru, što je manje od **standarda od 3.075 poseta**. Najmanji broj poseta po lekaru ima Paraćin 178, a najviše Čuprija 2442. Prosek broja poseta po jednom korisniku na nivou Okruga je 0,18 .

Tabela br. 12 Posete i korišćenje Službe za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle

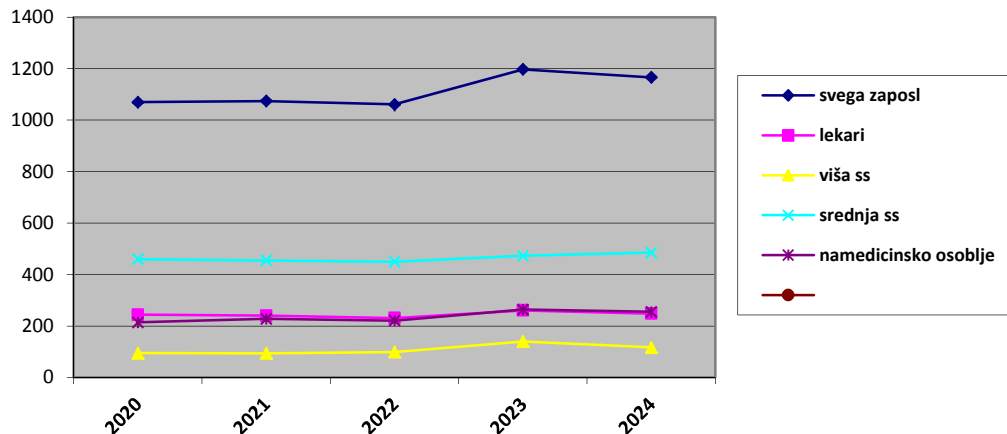
Opština	posete			izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI									Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
	UKUPNO POSETA	Od toga prve	Serijske	plombirani zubi		hirurške intervencije		pokretne proteze		fiksne proteze		ortodonticija						
				Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvađeni zubi	Ostale intervencije	Totalne	Parcijalne	Krunice	Članovi fiksnih proteza	Prvi pregledi	Ortod. terapijske intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati	Lečenje mekih tkiva usne šupljine		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
DESPOTOVAC	1,088	430		99		52	263	47	30							125	1088	0.06
JAGODINA	18251	11149	83	1199	474	6054	1370	339	165						38	2281.38	0.37	
PARAĆIN	355	255	101	486	53	380									1170	177.5	0.04	
REKOVAC	992	296		268	105	331									194	992	0.13	
SVILAJNAC	1899	347	1	135	756	58		2							656	474.75	0.07	
ĆUPRIJA	2442	879	287	165	39	545		99	50						239	2442	0.13	
OKRUG	25,027	13356	472	2352	1427	7420	1633	487	245	0	0	0	0	0	2422	1472.18	0.18	

Grafikon br. 12 Broj poseta po lekaru u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle u odnosu na standard- mere izvršenja

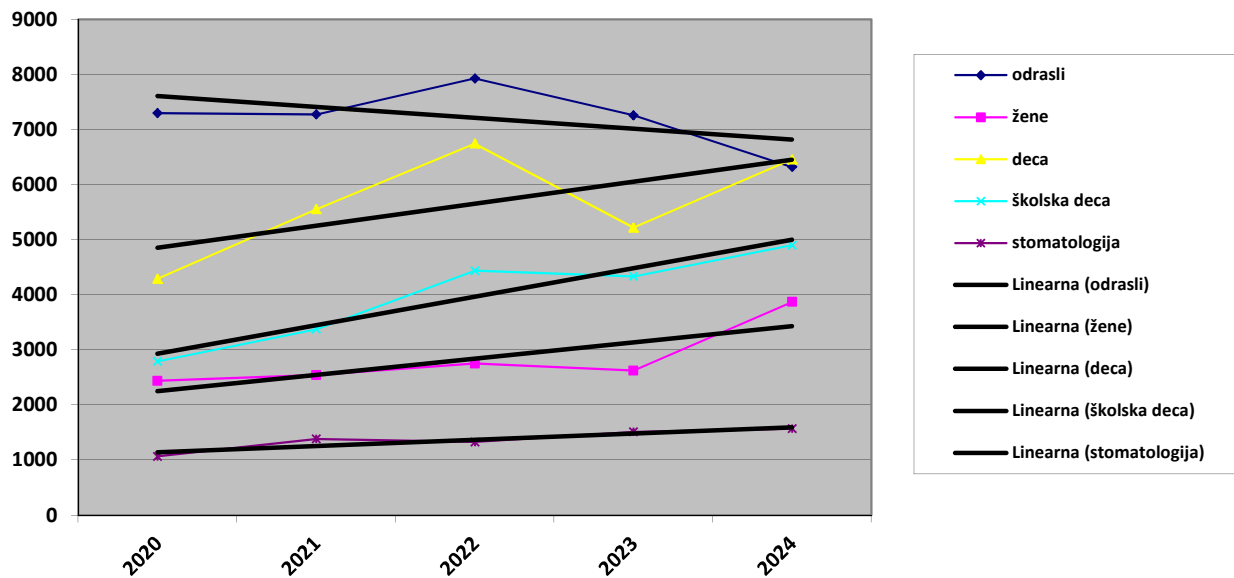
Broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite pokazuje konstantan broj od 2020. do 2022.god., da bi potom u 2023. godini imao značajniji poras, a u 2024. blagi pad u svim strukturama osim srednjeg medicinskog kadra.

Grafikon br. 13 Kretanje broja zaposlenih u PZZ u periodu od 2020 do 2024. godine

Broj poseta po lekaru pokazuje trend opadanja u poslednjih 5 godina u zdravstvenoj zaštiti odraslih ,dok u ostalim službama pokazuje trend porasta.

Grafikon br. 14 Broj poseta po lekaru u sluzbama PZZ u periodu od 2020. do 2024. godine

Laboratorijska dijagnostika -

Služba biohemijske laboratorijske dijagnostike prema navedenim podacima na nivou okruga raspolažu sa 7 zaposlenih sa visokom stručnom spremom i 43 laboratorijska tehničara. U poređenju sa normativom, visoko stručni kadar nedostaje u Rekovcu i Čupriji ,dok su u višku u ostalim domovima zdravlja. Laboranti su u višku u svim domovima zdravlja u odnosu na normative. **Služba biohemijske laboratorijske dijagnostike u Jagodini je od 1. maja 2013 godine je preseljena u bolnicu .**

Tabela br. 15 Kadar u službi laboratorijske dijagnostike

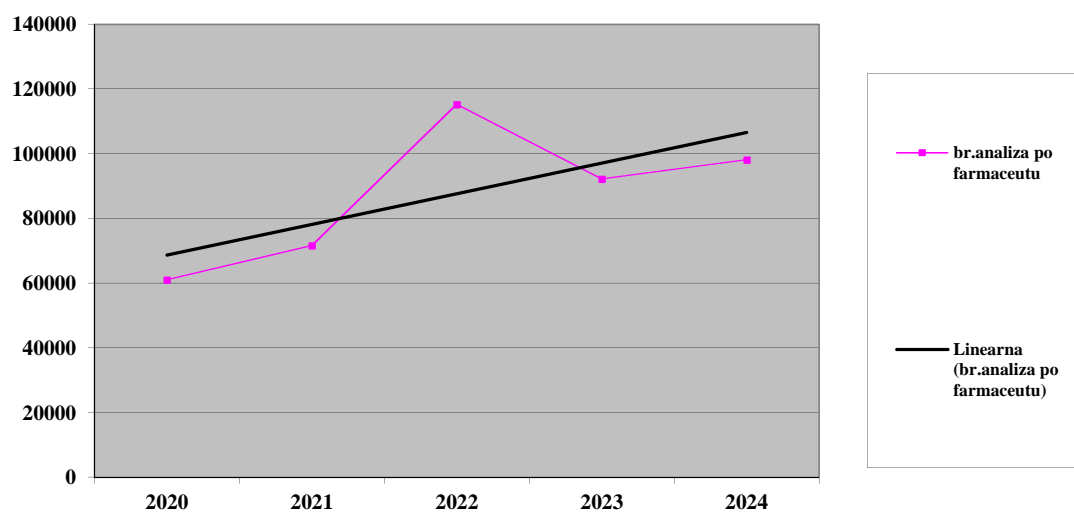
Zdravstvena ustanova	Visoka stručna sprema									Medicinski tehničari			
	Normativ	Ukupno	lekari						ostali	Normativ	Ukupno	sa višom	sa srednjom spremom
			svoga	od toga specijalisti	diplomirani farmaceuti	biolozi	specijalisti biohemičari	hemičari					
UKUPNO:	6	7	6	6	0	0	0	1	0	33	43	0	43
DZ Despotovac	1	2	1	1				1		6	10		10
DZ Paraćin	1	2	2	2						6	8		8
DZ Rekovac	1									3	4		4
DZ Svilajnac	1	2	2	2						6	8		8
DZ Čuprija	2	1	1	1						12	13		13

Broj pacijenata u laboratorijama domova zdravlja je bio 43210 . Ukupan broj izvršenih analiza je 6868728. Broj analiza po lekaru odnosno farmaceutu je 98125 što je manje od normativa (**1 lekar/farmaceut na 120000 analiza**). Dom zdravlja Rekovac nema u laboratoriji visoko stručni kadar.

Tabela br. 16 Izvršene analize u biohemijskim laboratorijama domova zdravlja u 2024. godini

Zdravstvena ustanova	Broj pacijenata	Hematološke analize	Biohemijske analize	Pregled urina	Pregled fecesa	Covid usluge	Ukupno analiza	Broj analiza po lekaru/farmaceutu
DZ Despotovac	7709	31517	130205	47982	950	2184	212838	106419
DZ Svilajnac	6989	19856	58310	8434	1574	4	88178	44089
DZ Rekovac	6733	12817	60905	2976	499	829	78026	
DZ Čuprija	13140	23127	127241	47465	415	586	198834	99417
DZ Paraćin	8639	16383	76119	15946	505	43	108996	108996
UKUPNO	43210	103700	452780	122803	3943	3646	686872	98125

Grafikon br. 17 Broj analiza po farmaceutu u laboratorijama PZZ od 2020. do 2024. godine

-Redgen dijagnostika-

Službu rendgen dijagnostike u okviru primarne zdravstvene zaštite imaju domovi zdravlja Svilajnac, Despotovac i Rekovac. U Čupriji, Paraćinu i Jagodini rendgen dijagnostika je pri bolnici tako da ovde neće biti prikazane. Služba rendgen dijagnostike u Rekovcu radi samo na nivou tehničara, odnosno nema lekara specijalistu.

Tabela br. 17 Kadar u službi rendgen dijagnostike

Opština	Lekari						Medicinski tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru
	Normativ	Ukupno	opšte medicine na specijalizaciji	specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom			
				br.	%							
DESPOTOVAC	1	2		1	1	50.00	1	4	3	1	17694	8847
REKOVAC	1					0.00	1	2	2	0	7805	0
SVILAJNAC	1	1			1	100.00	1	4	4		19837	19837
OKRUG	3	3	0	1	2	66.67	3	10	9	1	45336	15112

U službi rendgen dijagnostike na teritoriji okruga radi ukupno 2 lekara specijalista što je u skladu sa normativom i jedan lekar na specijalizaciji, a medicinskih tehničara na nivou okruga je 10 što je 7 više od normativa .

Tabela br. 18 Posete u službi rendgen dijagnostike

Opština	P O S E T E								Ukupno poseta lekara	Broj poseta po lekaru	Broj poseta po korisniku		
	u ordinaciji kod lekara			kućne		5	6	7				8	9
	ukupno	od toga prve	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika								
UKUPNO	11104		12826							11104	5552	0.63	
DESPOTOVAC	5583		5583							5583	5583	0.72	
REKOVAC			1722										
SVILAJNAC	5521		5521							5521	5521	0.12	

Broj poseta po lekaru u rendgen dijagnostici je **5552** što je ispod normativa- **mera izvršenja 6000 poseta po lekaru.**

-Polivalentna patronaža-

Patronažna služba je kadrovski nedovoljno obezbeđena gledajući ukupan broj zaposlenih i potreban broj izvršilaca po normativima kadrova. Patronažne sestre nedostaju prema normativu u DZJagodina, Paraćin i Čuprija. Više od normativa zaposleno je u Despotovcu i Rekovcu koji imaju i najrazuđeniju teritoriju samim tim i veće potrebe za patronažnim sestrama.. Broj korisnika po patronažnoj sestri je 6208 što je nešto više od **standarda (5000 korisnika po sestri)**, a po domovima zdravlja se kreće od 2602 u Rekovcu do 11143 u Paraćinu gde je i najveći nedostatak patronažnih sestara.

Tabela br. 19 Kadar u službi patronaže

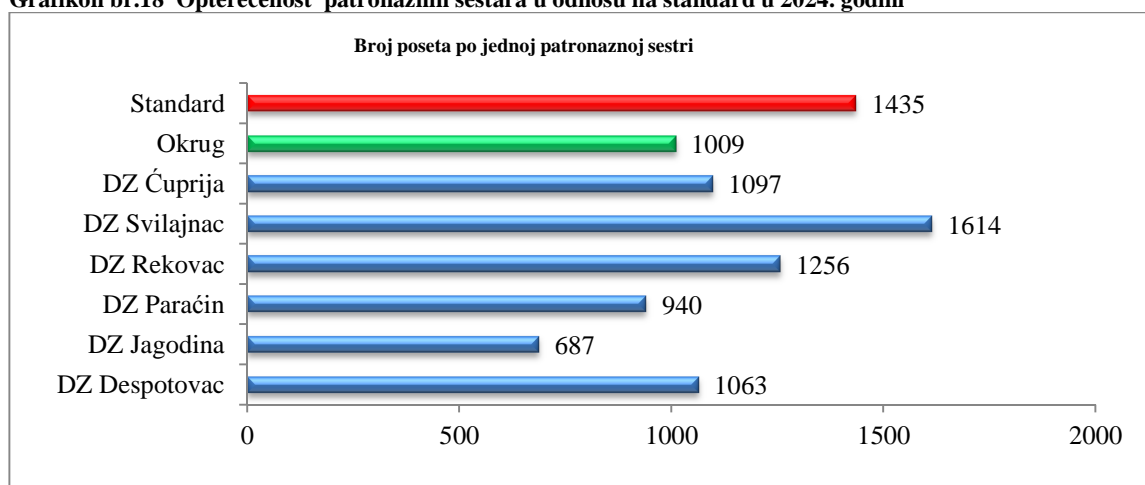
Opština	Patronažne sestre				Broj korisnika	broj korisnika po patronažnoj sestri
	Normativ	UKUPNO	od toga sa			
			višom spremom	srednjom spremom		
			1	2		
UKUPNO	40	35	22	13	178286	5094
Despotovac	4	6	2	4	17694	2949
Jagodina	14	13	10	3	63548	4888
Paraćin	10	4	4		44571	11143
Rekovac	2	3	0	3	7805	2602
Svilajnac	4	5	3	2	19837	3967
Ćuprija	6	4	3	1	24831	6208

Ukupan broj poseta po patronažnoj sestri se kreće od 765 u domu zdravlja Jagodina do 1440 u domu zdravlja Svilajnac. **Standard poseta iznosi 1435 po sestri**, a prosek okruga je 1009 poseta po sestri.

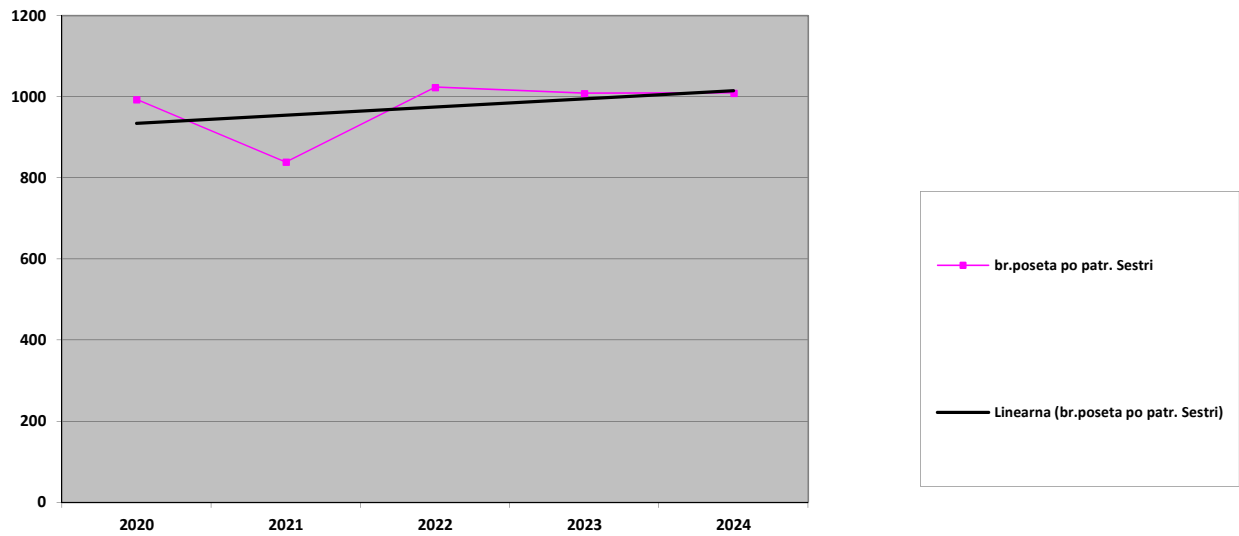
Tabela br. 20 Posete u službi patronaže

Opština	Ženama, trudnicama i porodicama	Novorođenčad i odojčad	Ostaljoj deci	Posete obolelim licima	Posete zbog socijalnih i higijenskih prilika	Ukupno	Ukupno poseta po patronažnoj sestri
	1	2	3	4	5		
Despotovac	1056	315	893	4113		6377	1063
Jagodina	4187	474	634	3638	2	8935	687
Paraćin	2031	676	651	400		3758	940
Rekovac	274	74	157	3214	50	3769	1256
Svilajnac	2723	296	233	4819		8071	1614
Ćuprija	229	302	327	3531		4389	1097
Okrug	10500	2137	2895	19715	52	35299	1009

Grafikon br.18 Opterećenost patronažnih sestara u odnosu na standard u 2024. godini

Grafikon br. 19 Broj poseta po patronažnoj sestri na teritoriji okruga od 2020. do 2024. godine

Prema prikazanim podacima može se videti u poslednjih 5 godina trend blagog porasta broja poseta. Najveći pad zabeležen je u 2021. da bi u 2022. porastao za oko 200 poseta po patronažnoj sestri I na tom nivou ostao I u 2024. godini.

8. ANALIZA KORIŠĆENJA I RADA BOLNIČKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE u 2024.

Prema Planu mreže zdravstvenih ustanova, bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga u 2024. godini pružale su tri bolnice i to:

- Opšta bolnica u Čupriji sa **469** postelja;
- Opšta bolnica u Jagodini sa **270** postelja;
- Opšta bolnica u Paraćinu sa **171** postelja;

I dva stracionara internističkog tipa:

- Stacionar pri Domu zdravlja Despotovac sa **10** postelja;
- Stacionar pri Domu zdravlja Svilajnac sa **10** postelja;

Obezbeđenost bolničkim posteljama

U 2024. godini stanovništvu Okruga bilo je na raspolaganju **930** bolničkih postelja (469 Čuprija, 270 Jagodina, 171 Paraćin, 10 Despotovac, 10 Svilajnac) odnosno obezbeđenost stanovništva bolničkim posteljama iznosila je 4,78 postelja na 1000 stanovnika.

Tabela br. 1 Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama u 2024. godini

Red . broj	Bolnice	Gravitiraj uća populacija	Br. postelja	Br. poste. na 1000 st.
1	Pomoravski okrug	178286	930	5,21

Struktura bolničkih postelja

Struktura bolničkih postelja po nameni je izuzetno važan pokazatelj zadovoljenja potreba stanovništva za bolničkim lečenjem.

Tabela br. 2 Struktura bolničkih postelja na teritoriji okruga u 2024. God

Odeljenja	Broj postelja						
	Čuprija	Jagodina	Paraćin	Despotovac	Svilajnac	Ukupno	%
Interna med.	108	95	65	10	10	288	30,97
Neurologija	35	20				55	5,91
Infektologija	17					17	1,83
Dermatovenorologija	10					10	1,08
Opšta hirurgija	51	53	40			144	15,48
Plastična hir. I opekotine	10					10	1,08
Neurohirurgija	14					14	1,51
Intenzivna nega	8					8	0,86
Ortopedija	27	15	20			62	6,67
Urologija	30					30	3,23
ORL + MFH	20					20	2,15
Oftalmologija	10					10	1,08
Ginekologija i akušerstvo	26	44	26			96	10,32
Pedijatrija	23	27	20			70	7,53
Psijhijatrija	40	16				56	6,02
Produžena nega	38					38	4,09
Nuklearna med.	2					2	0,22
UKUPNO	469	270	171	10	10	930	100,00

Najveći procenat učešća u odnosu na ukupan posteljni fond imaju internističke postelje (kardiologija, gastroenterologija, endokrinologija, nefrologija, pulmologija) **30,97%**, zatim hiruške **15,5%**, ginekološko-akušerske **10,32%**, pedijatrija **7,53%** itd.

Tabela br.3. Zaposleni u bolnicama i stacionarima Pomoravskog okruga

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	ZDRAVSTVENI RADNICI I SARADNICI									NEMEDICINSKI RADNICI			
			Svega	VISOKA STRUČNA SPREMA						VŠS	SSS	NIZA STRUČNA SPREMA	SVEGA	od toga	
				Svega	od toga				SVEGA	Svega	administrativni			tehnički	
					Lekari	stomatolozi	farmaceuti	ostalo							
0	1	2	3	4	5	9	10	11	12	15	19	20	21	22	
UKUPNO		1957	1597	383	356	2	11	14	301	908	5	360	65	295	
1	Bolnica Paraćin	371	307	76	73	0	1	2	49	182	0	64	12	52	
2	Bolnica Čuprija	854	687	164	153	2	4	5	118	401	4	167	29	138	
3	Bolnica Jagodina	695	574	141	128	0	6	7	130	302	1	121	24	97	
4	DZ Despotovac	22	16	1	1				3	12		6		6	
5	DZ Svilajnac	15	13	1	1				1	11		2		2	

U 3 bolnice i 2 stacionara pri domovima zdravlja Pomoravskog okruga bilo je u 2024. godini zaposleno **1.957** radnika od kojih **1.597** zdravstvenih radnika i saradnika ili **81,6%**. Od njih je **23,9%** sa visokom školskom spremom.

Tabela br.4 Struktura medicinskog kadra koji sprovodi stacionarnu zdravstvenu zaštitu (sa stacionarna domova zdravlja Svilajnac i Despotovac)

Red br.	Bolnica	Uk.br. Lekara	Specijalista		na spec.		opšte prakse		br tehn.	br. tehn. po 1 lek.
			br	%	br	%	br	%		
1.	OB Čuprija	153	113	73,86	30	19,61	10	6,54	519	3,39
2.	OB Jagodina	128	86	67,19	39	30,47	3	2,34	432	3,38
3.	OB Paraćin	73	55	75,34	16	21,92	2	2,74	231	3,16
4.	DZ Despotovac	1		0,00		0,00	1	100,00	15	15,00
5	DZ Svilajnac	1	1	100,00		0,00		0,00	12	12,00
UKUPNO		356	255	71,63	85	23,88	16	4,49	1209	3,40

Iz napred navedenih podataka može se videti da je stanovništvu Pomoravskog okruga u 2024. godini bilo na raspolaganju **930** bolesničkih postelja, koje je opsluživao **356** lekara (**255** specijalista ili **71,6%**, **85** na specijalizaciji ili **23,8%** i **16** doktora medicine ili **4,4%** i **1209** tehničara ili **3,4** na jednog lekara specijalistu.

Posmatrano pojedinačno po bolnicama, najveći procenat lekara specijalista u odnosu na ukupan broj lekara ima bolnica u Paraćinu 75%, a najmanji u Jagodini 67,2% (ako izuzmemo stacionar u Despotovcu i Svilajncu). Što se tiče odnosa tehničara i lekara u odnosu na normative za bolničko lečenje, najpovoljniji odnos imaju stacionar u domu zdravlja Despotovac 15 tehničara i Svilajnac 12 za koji su i normativi dugačiji (7 tehničara), dok je u bolnicama odnos od 3,16 tehničara po lekaru u Paraćinu do 3,39 u Čupriji i Jagodini, a prosek okruga je 3,4.

U narednoj tabeli prikazana je struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u pojedinim zdravstvenim ustanovama u 2024. godini.

Tabela br.5 Struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u 2024. god

Red.b r	Bolnica	Ukupan broj postelja	Ukupan br. lekara	Br. postelja po 1 lek.	Br.lek. spec.	Br.post. po lek. spec.	Br. med. tehn.	Br.post. po 1 tehn.
1.	Ćuprija	469	153	3,07	113	4,15	519	0,90
2.	Jagodina	270	128	2,11	86	3,14	432	0,63
3.	Paraćin	171	73	2,34	55	3,11	231	0,74
4.	Despotovac	10	1	10,00	0	#DIV/0!	15	0,67
5.	Svilajnac	10	1	10,00	1	10,00	12	0,83
Ukupno		930	356	2,61	255	3,65	1209	0,77

Iz navedene tabele se može videti da je prosečan broj postelja po jednom lekaru specijalisti **3,65** i **0,77** postelja po jednom medicinskom tehničaru.

Broj postelja po **1 tehničaru** je najveći u Ćupriji **0,9**, a najmanji u Jagodini **0,63**. Isti odnos je i po lekaru specijalisti, najviše postelja ima Ćuprija **4,15** a najmanje Paraćin **3,11**.

Pokazatelji obima rada, odnosno korišćenje bolničkih kapaciteta

Bolnice Pomoravskog okruga, uključujući i stacionare domova zdravlja Despotovac i Svilajnac su u 2024. godini lečile **25301** bolesnika i ostvarile **148126** bolesničkih dana. Prosečna zauzetost postelja bila je **46,38%**, a prosečna dužina lečenja **6,04** dana.

Tabela br.6 Obim rada bolnica u 2024. godini

Red. Br..	Bolnica	Broj postelja	Broj ispisanih bolesnika	B.O.dani	% zauzetosti postelja	Prosečna duž. Lečenja
1	Ćuprija	469	11837	80129	46,81	6,77
2	Jagodina	270	7466	42542	43,17	5,70
3	Paraćin	171	6357	30275	48,51	4,76
4	Despotovac	10	244	2620	71,78	10,74
5	Svilajnac	10	142	1872	51,29	13,18
UKUPNO		930	26046	157438	46,38	6,04

Najveću zauzetost odnosno iskorišćenost bolničkih postelja imala je opšta bolnica Ćuprija **46,8%**, a najmanju Jagodina **43,2%** ..Našim zakonskim regulativama je utvrđena optimalna iskorišćenost posteljnog fonda od **80- 85%**. Smatra se da je ovaj pokazatelj funkcionisanja bolnica povoljan, ako ne prelazi 90% čime se doprinosi standardu lečenja i ako nije manji od 80%, čime se ostvaruje ekonomičnost u korišćenju bolničkih postelja.

Što se tiče prosečne dužine lečenja bolesnika u opštim bolnicama, najmanja je u Paraćinu **4,7** dana, a najduža u OB Ćuprija **6,77** dana. U stacionarima domova zdravlja je prosečna dužina lečenja od 10,7-13,18 dana.

Iz navedenih podataka može se uočiti da je prosečna dužina lečenja uglavnom u skladu sa standardom za pojedine grane.

Tabela br. 7 Kapaciteti i korišćenje bolničkih postelja u 2024. godini po pojedinim oblastima

POMORAVSKI OKRUG	broj postelja	broj bolesnika	broj dana ležanja	prosečna dužina lečenja	Prosečna zauzetost postelja
Ukupno	930	26046	157438	6,04	46,38
Opšta bolnica Čuprija	469	11837	80129	6,77	46,81
GINEKOLOGIJA	26	407	1624	3,99	17,11
HIRURŠKE GRANE	170	5504	27599	5,01	44,48
INTRENISTIČKE SLUŽBE	170	3829	30190	7,88	48,65
OSTALO	2	59	201	3,41	27,53
PEDIJARIJA	23	1077	3946	3,66	47,00
PRODUŽENO LEČENJE	38	552	9512	17,23	68,58
PSIHJARIJA	40	409	7057	17,25	48,34
Opšta bolnica Jagodina	270	7466	42542	5,70	43,17
GINEKOLOGIJA	44	1410	3937	2,79	24,51
HIRURŠKE GRANE	68	1806	14935	8,27	60,17
INTRENISTIČKE SLUŽBE	115	2906	16510	5,68	39,33
PEDIJARIJA	27	1094	4223	3,86	42,85
PSIHJARIJA	16	250	2937	11,75	50,29
Opšta bolnica Paraćin	171	6357	30275	4,76	48,51
GINEKOLOGIJA	26	1933	7352	3,80	77,47
HIRURŠKE GRANE	60	1994	10537	5,28	48,11
INTRENISTIČKE SLUŽBE	65	1662	10030	6,03	42,28
PEDIJARIJA	20	768	2356	3,07	32,27
Dom zdravlja Svilajnac	10	142	1872	13,18	51,29
INTERNISTIČKI STACIONAR	10	142	1872	13,18	51,29
Dom zdravlja Despotovac	10	244	2620	10,74	71,78
INTERNISTIČKI STACIONAR	10	244	2620	10,74	71,78

Prosečna zauzetost postelja pokazuje varijacije po pojedinim granama pa se može zapaziti da najmanju prosečnu zauzetost ima odeljenje ginekologije u Čupriji i Jagodini.

U narednoj tabeli bice prikazano ispunjenje standarda mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u pojedinim bolničkim i polikliničkim delatnostima u 2024. godini, koje su definisane u Pravilniku o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene sluzbe.

Ta bela br. 8 Ispunjenje standarda mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u bolničkoj i polikliničkoj delatnosti

	Broj		Broj pacijenata po specijalisti			Broj specijalističkih pregleda	Broj specijalističkih pregleda po specijalisti		
	Specijalista	Pacijenata	Broj	Po pravilniku	Razlika	Ukupno	Broj	Po pravilniku	Razlika
OKRUG	185	25056	135	179	-44	394711	2134	1730	403
Opšta bolnica Čuprija	84	10847	129	199	-70	133196	1586	1433	153
Dermatologija	1	110	110	210	-100	2961	2961	1260	1701
Ginekologija i akušerstvo	4	407	102	250	-148	4316	1079	1260	-181
Hirurgija	12	2755	230	210	20	14285	1190	1680	-490
Infektivne bolesti	3	483	161	165	-4	3809	1270	1260	10
Interna	28	2261	81	170	-89	50815	1815	1260	555
Neurologija	6	975	163	170	-8	9070	1512	1260	252
Oftalmologija	3	150	50	250	-200	9653	3218	1680	1538
ORL	3	234	78	250	-172	6093	2031	1680	351
Ortopedija	6	386	64	130	-66	6699	1117	2100	-984
Pedijatrija	8	1077	135	210	-75	9970	1246	1050	196
Psijatrija	6	409	68	165	-97	5776	963	1025	-62
Urologija	4	1600	400	210	190	9749	2437	1680	757
Opšta bolnica Jagodina	61	7466	149	163	-14	170408	2794	2136	658
Dermatologija	4		0		0	15859	3965	1260	2705
Ginekologija i akušerstvo	7	1410	201	250	-49	8538	1220	1260	-40
Hirurgija	5	1307	261	210	51	12401	2480	1680	800
Interna	16	2258	141	170	-29	49693	3106	1260	1846
Neurologija	5	648	130	170	-40	10549	2109,8	1260	850
Oftalmologija	4		0	0	0	18145	4536	6300	-1764
ORL	3		0	0	0	21747	7249	6300	949
Ortopedija	5	499	100	130	-30	18268	3654	2100	1554
Pedijatrija	6	1094	182	210	-28	2250	375	1050	-675
Psijatrija	6	250	42	165	-123	12958	2160	1025	1135
Opšta bolnica Paraćin	39	6357	212	194	18	91107	2336	2562	-226
Dermatologija	1		0			2821	2821	1260	1561
Ginekologija i akušerstvo	7	1933	276	250	26	3967	567	1260	-693
Hirurgija	6	1638	273	210	63	14625	2438	1680	758
Interna	11	1662	151	170	-19	23992	2181	1260	921
Neurologija	2		0		0	5579	2790	1260	1530
Oftalmologija	1		0		0	7793	7793	6300	1493
ORL	2		0		0	7358	3679	6300	-2621
Ortopedija	2	356	178	130	48	10147	5074	2100	2974
Pedijatrija	4	768	192	210	-18	5572	1393	1050	343
Psijatrija	3		0		0	9253	3084	3150	-66
Dom zdravlja Svilajnac	1	142	142	170	-28	0	0	1260	-1260
Interna	1	142	142	170	-28	0	0	1260	-1260
Dom zdravlja Despotovac	0	244	244	170	74	0	0	1260	-1260
Interna	0	244	244	170	74	0	0	1260	-1260

Prethodna tabela pokazuje da je broj pacijenata po lekaru specijalisti na teritoriji okruga **135** što je manje od proseka propisanih mera izvršenja (**179**), u Čupriji prosečan broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti **129**, u Paraćinu **212**, a u Jagodini **149**. Posmatrajući pojedinačno po službama uočava uglavnom manji prosek od standarda. Broj specijalističkih pregleda po lekaru na nivou

okruža je **2134** (po pravilniku prosek **1730**, osim kod specijalističkih službi bez stacionarnog dela gde je prosek veći kao za primarnu zdravstvenu zaštitu.. U Jagodini i Paraćinu spcijalističke službe koje nemaju stacionarni deo su oftalmologija, ORL i dermatovenerologiji i kod njih je normativ 6.300 pregleda, a u Paraćinu neurologija (normativ 1260) i psihijatrija (normativ 3150 pregleda). Najbliža standardu po broju pregleda po specijalisti je OB Čuprija.

Tabela br. 9 Broj operacionih sala, operacija i prosečan broj operacija po lekaru u 2024. godini

ZDRAVSTVENA USTANOVA	br.lekara spejalista	br. operacionih sala	br.operacija	br.operacija po specijalisti
POMORAVSKI OKRUG	64	25	10080	158
Opšta bolnica Čuprija	32	14	6181	193
Ginekologija i akušerstvo	4	2	297	74
Hirurgija	6	3	740	123
MFH	2	1	173	87
Neurohirurgija	2	1	203	102
Oftalmologija	3	1	307	102
ORL	3	1	112	37
Ortopedija sa traumatologijom	6	2	419	70
Plastična hirurgija	2	1	3404	1702
Urologija	4	2	526	132
Opšta bolnica Jagodina	17	7	2240	132
Ginekologija i akušerstvo	7	2	571	82
Hirurgija	5	3	1290	258
Ortopedija sa traumatologijom	5	2	379	76
Opšta bolnica Paraćin	15	4	1659	111
Ginekologija i akušerstvo	7	1	549	78
Hirurgija	6	2	898	150
Ortopedija sa traumatologijom	2	1	212	106

Prosečan broj operacija po lekaru na teritoriji okruga je **158**, pri čemu je najveći prosek u Čupriji **193**, zatim u Jagodini **132** i u Paraćinu **111** operacija po lekaru.

Tabela br. 10 Broj laboratorijskih analiza i pacijenata u 2024. godine

POMORAVSKI OKRUG	UKUPNO	Ambulantni pacijenti	Stacionarni pacijenti
Broj pacijenata	247071	188808	58263
Broj pregledanih uzoraka	1300634	892865	407769
UKUPNO ANALIZA	3249471	2558821	690650
Hematološke analize	284817	225320	59497
Biohemijske analize	2313134	1800526	512608
Analiza urina	125770	104080	21690
Mikrobiologija i parazitologija	286766	257382	29384
Patohistološka laboratorija	50054	20521	29533
Ostale laboratorije	188930	150992	37938

Stacionar doma zdravlja u Svilajncu i Despotovcu, nemaju odvojenu laboratoriju za pacijente stacionara već se sve analize obavljaju u laboratoriji doma zdravlja, ali su analize za stacionarne pacijente posebno evidentirane. Laboratorija bolnice Jagodina je jedinstvena za primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu i kompletan rad je prikazan u tabeli, dok u Čupriji i Paraćinu, dom zdravlja ima svoju laboratoriju, ali i pri bolničkoj laboratoriji postoji određeni broj analiza koji se

radi za ambulantne pacijente. Ukupan broj realizovanih laboratorijskih analiza u bolničkim laboratorijama na teritoriji okruga je **3.249471** pri čemu je **78,7%** analiza realizovano za ambulantne pacijente.

Tabela br. 11 Kretanje pokazatelja bolničkog lečenja od 2020. god .do 2024. godine

	Iskorišćenost postelja	Pros. dužina lečenja	Br. postelja po lek.spec.	Br. postelja po med. sestri	Br bolesnika po specijalisti	Br. pregleda po specijalisti	Br. operacija po specijalisti
2020	37,88	6,20	3,29	0,82	104	1396	105
2021	40,82	5,49	3,35	0,81	110	1624	98
2022	38,6	5,6	3,37	0,81	114	1751	125
2023	39,20	5,56	3,42	0,77	108	1738	137
2024	46,38	6,04	3,65	0,77	135	2134	158

ZAKLJUČAK

1. Populaciona dinamika je u Pomoravskom okrugu multifaktorski determinisana i karakterišu je specifičnost u kretanju stanovništva vezana za veliki broj ljudi na privremenom radu u inostranstvu koji stalno povlače za sobom mlađu populaciju, a ostaju staračka domaćinstva što je posebno karakteristično za opštine Despotovac i Svilajnac, dok se iz Opštine Rekovac, koja spada u red nerazvijenih opština i ima uglavnom ruralno stanovništvo, mlađa populacija iseljava u okolne gradove. Stanovništvo ovih opština spada u red vrlo starog stanovništva jer se procenat stanovništva starijeg od 65 godina kreće od 25,8% u Jagodini do 36,1% u Rekovcu, tako da se ceo okrug sa 27,3% starog stanovništva nalazi u poodmakloj fazi demografskog starenja.

2. Demografski procesi se karakterišu opadanjem broja stanovnika između dva zadnja popisa u proseku za 15% 2011-2022 . U 2024 godini stopa nataliteta je 7,5 i visoka stopa mortaliteta od 18,4 na 1000 stanovnika (za 0,7 manje nego prethodne godine) , i negativnom stopom prirodnog priraštaja -10,9. Stope smrtnosti odojčadi, male dece i mrtvorodenosti spadaju u red niskih stopa. Posmatrajući petogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope nataliteta , mrtvorodenosti i mortaliteta odojčadi. U 2021.god. stopa mortaliteta je zbog Kovida -19 bila veoma visoka 25,8 u 2022. god. je bila 19,7 godine .

3. Zdravstveno stanje stanovnika Pomoravskog okruga karakterišu klasični dominirajući problemi karakteristični i za visokorazvijene zemlje. U 2020. godini pojavila se nova pandemijska zarazna bolest Covid 19 koja je promenila stukturu uzroka smrti gde su ranije dominirale masovne nezarazne bolesti. U ovoj godini se situacija vraća na pređašnje stanje pa su opet dominantne kardiovaskularne bolesti kao vodeći uzrok smrtnosti sa učešćem u ukupnom mortalitetu 45,7% odnosno svaki drugi stanovnik umire od KV bolesti. Na drugom mestu učestalosti je smrtnost od malignih bolesti 18,2%, a na trećem respiratorne bolesti sa 9,5% učešća u mortalitetu.

5. U registrovanom vanbolničkom morbiditetu najveći značaj kod dece i mladih imaju bolesti respiratornog sistema, kao i kod radno aktivne populacije, dok kod starih i bolesti respiratornog i kardiovaskularnog sistema,dok u bolničkom morbiditetu radnoaktivnog i starog stanovništva dominiraju bolesti kardiovaskularnog sistema.

6. U strukturi oboljevanja od zaraznih bolesti dominirao je opet Covid 19 sa 594 obolelih ili 88,8%, a 4 umrlih što je 66,66% od ukupno 6 umrlih od zarazne bolesti (od Kovida -19 prethodne godine 6281 oboleo i 47 umrlih).Od polno prenosivih bolesti u 2024.god je 9 novoobolelih od kojih je 4 od sifilisa sa stopom incidence 2,22 /100000 ,a 4 je HIV-a sa stopom

incidence 2,22/100000 i 1 od hlamidije. Od hepatitisa B i C i akutnog i hroničnog oblika ukupno je obolelo 22, od kojih 15 muškaraca i 7 žena . Najveći broj obolelih je u uzrasnoj dobi od 50-59 god.

7. Stopa incidence za maligne bolesti je 732,5 (prethodne godine 705,3) Stopa oboljevanja od šećerne bolesti 361,1 (prethodne godine 305,1), a stopa oboljevanja od AKS u 2024 .god. je 360,7 na 100000 stanovnika (prethodne godine 290,8).Stopa incidence u proteklih 5 godina imaju trend rasta kao i stope mortaliteta. Prema podacima registra za rak, muškarci su najviše obovali i umirali od raka bronha i pluća, debelog creva, rektuma , raka prostate,kao i pankreasa . Kod žena, maligni tumor sa smrtnim ishodom najčešće je bio lokalizovan na dojci, plućima ,grliću materice kao i debelom crevu i rektumu i pankreasu.

Što se tiče Pomoravskog okruga u 2024.god. stopa mortaliteta od malignih bolesti je najveća u Opštinama Rekovac i Čuprija ,a najmanja u opštini Despotovac.

8. Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće pokazali su da je najveći procenat neispravnih uzoraka iz seoskih vodovoda i to 9,94%MB i 10,86% hemijski, dok je znatno bolji kvalitet vode u gradskim vodovodima (neispravnih 1,31%MB i 3,14% hemijski).

9.Vakcinacija predstavlja najbržu, najefikasniju i najekonomičniju meru zdravstvene zaštite. U 2024. godini realizovana je u proseku sa obuhvatom od 80,2% do 98,1%. Vakcinacija DIT-a IPV i Hib realizovana je 87,7% ,najmanji obuhvat je bio u Svilajncu svega 50%. Vakcinacija protiv tuberkuloze u porodilištima okuga je bila 98,1%, najmanji je obuhvat novorođenčadi je iz Rekovca 70,4%. Obuhvat MMR vakcinom na teritoriji Pomoravskog okruga je 80,2% sa najmanjim obuhvatom u Čupriji 86,1%. Vakcinacija protiv Hepatitisa B je 85,6% sa najmanjim obuhvatom dece u Svilajncu ,svega 32%. Revakcinacije vakcinama se kreću od 83-98%.

10.Zdravstvenu zaštitu stanovništva okruga obezbeđivalo je 11 zdravstvenih ustanova: šest domova zdravlja , tri opšte bolnice, jedna apotekarska ustanova i zavod za javno zdravlje .

11.Od ukupnog broja zaposlenih u ovim zdravstvenim ustanovama 80,4% su zdravstveni radnici i saradnici od čega je 28,2% sa visokom stručnom spremom, a od ukupnog broja lekara 66,9% je specijalista. U proteklih pet godina broj zaposlenih ima blagi trend rasta .

12.Broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite pokazuje blagi trend rasta od 2019. do 2022.god., da bi potom u 2023. godini imao značajniji porast, a u 2024 blagi pad u broju zaposlenih lekara i višeg medicinskog kadra, dok broj srednje medicinskog kadra ima neku konstantnu vrednost sa blagim odstupanjima od proseka.

Obezbeđenost stanovništva Pomoravskog okruga zdravstvenim radnicima je dobra i svuda u okviru standarda po broju korisnika po lekaru. U laboratorijama domova zdravlja prosečna opterećenost analizama po biohemičaru je 98125, a standard je 120.000 analiza što je takođe dobra obezbeđenost kadrom osim u DZ Rekovac koji nema biohemičara.

13. U posmatranom periodu može se uočiti vrlo slaba iskorišćenost stomatoloških službi za odrasle sa 0,18 poseta po korisniku i 1472 poseta po lekaru (standard 3075), zatim stomatoloških službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog i školskog uzrasta sa 1,5 poseta po korisniku i 1567 poseta po lekaru (standard 2460), službi za zdravstvenu zaštitu žena sa 1,6 poseta po ženi (15 god. i više) za godinu dana i 3868 poseta po lekaru (standard 6300 poseta) i službi za zdravstvenu zaštitu školske dece sa 4899 poseta po lekaru (standard 6300 poseta). Razlog za ovako slabu iskorišćenost ovih službi kao i predhodnih godina nalazi se u velikom odlivu pacijenata u privatne ordinacije .Nižu realizaciju imaju i posete po patronažnoj sestri 1009 (standard 1435),rendgen dijagnostika 5521 (standard 6000). Najveći broj poseta po korisniku je u Službi za zdravstvenu zaštitu dece 12,8 posete, dok školska dece i omladina posete lekara u proseku 6 puta godišnje. Svaki odrasli stanovnik poseti lekara opšte medicine 4,7 puta godišnje. Najveći broj poseta po lekaru je u službama opšte medicine 6320 što je ispod nivoa standarda od 7350 poseta po lekaru i u službi za zdravstvenu zaštitu dece 6456 (standard 6300).

Posmatrajući strukturu poseta lekarima uočava se izražena dominacija kurativnih poseta i izuzetno skroman procenat preventivnih pregleda pogotovu u zdravstvenoj zaštiti odraslog stanovništva,svega 1,3% od ukupnog broja poseta lekaru.

Broj poseta po lekaru pokazuje trend opadanja u poslednjih 5 godina u zdravstvenoj zaštiti odraslih dok se u ostalima beleži trend blagog rasta broja poseta iz godine u godinu.

14. Pomoravski okrug je u 2024. godini raspolagao sa **930** bolničkih postelja pa je obezbeđenost stanovništva posteljnim fondom **5,21** postelja na **1000** stanovnika.

- Iskorišćenost Bolničkih kapaciteta u bolnicama Pomoravskog okruga se kreće od 17%-77% ,na nivou okruga iskorišćenost postelja je **46,38%**, a prosečna dužina lečenja **6,04** dana.

- Pacijentima je bilo na raspolaganju **356** lekara od čega **255** ili **71,6%** specijalista i **1209** medicinskih tehničara.

- Prosečna opterećenost kadra bolničkim posteljama je **2,61** postelja po lekaru odnosno **3,65** po specijalisti. Broj postelja po jednom medicinskom tehničaru je **0,77**. Prosečan broj bolesnika po lekaru specijalisti na nivou okruga bio je **135** (standard od 130-250), a broj specijalističkih pregleda **2134** po lekaru (prosek standarda 1960). Broj operacija po lekaru specijalisti je **158**.

Posmatrajući petogodišnji period zapaža se opadanje iskorišćenosti posteljnih kapaciteta s tim da je najniža iskorišćenost zabeležena u 2020.god., a najveća u 2024.god. Broj specijalističkih pregleda po specijalisti neglo je opao za vreme Kovida (u 2020. godini u odnosu na 2019. godini za 1000 pregleda, beleži blagi porast). Broj operacija po specijalisti je najveći u 2019. godini 167 da bi posle opao u godinama Kovida na 98, a u poslednje dve godine ima trend porasta i u 2024.god je najveći broj operacija po specijalisti 158.

Rezultati ove analize ukazuju na potrebu implementacije sledećih mera

- Predominacija masovnih nezaraznih bolesti u strukturi oboljevanja i umiranja stanovništva Pomoravskog okruga zahteva striktnu primenu programa preventivne zaštite od hroničnih nezaraznih bolesti, uz obezbeđenje materijalnih resursa i preciziranih zadataka za sprovođenje strategija i mera kroz intenzivniji zdravstveno vaspitni rad i preventivne preglede, kao isprovođenje usvojenih Nacionalnih programa prevencije i ranog otkrivanja pre svega karcinoma grlića materice ,debelog creva i karcinoma dojke.
- Očuvanje i dalje unapređenje zdravlja najosetljivijih kategorija stanovništva-žena, dece, školske dece i omladine, zahteva dosledno sprovođenje mera utvrđenih Uredbom o nacionalnom programu zdravstvene zaštite žena, dece, školske dece i studenata i Programa koji je sastavni deo Uredbe.
- Demografska situacija je zabrinjavajuća što zahteva sveobuhvatno sagledavanje problema s obzirom na kompleksnu osnovu reproduktivnog ponašanja u savremenom društvu.
- Primarna zdravstvena zaštita težište svojih aktivnosti mora staviti na mere promocije zdravlja i prevencije bolesti, a reorganizacijom postojećih službi preusmeriti ka porodici i instituciji porodičnog lekara, uključujući u taj sistem i privatnu lekarsku praksu.